

FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (andra avdelningen)

den 8 juli 2004*

I mål T-44/00,

Mannesmannröhren-Werke AG, med säte i Mülheim an der Ruhr (Förbundsrepubliken Tyskland), företrätt av advokaten M. Klusmann, med delgivningsadress i Luxemburg,

sökande,

mot

Europeiska gemenskapernas kommission, företrädd av M. Erhart och A. Whelan, båda i egenskap av ombud, med delgivningsadress i Luxemburg,

svarande,

angående en begäran om ogiltigförklaring av kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget (Ärende IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) EUT L 140, s. 1, eller i andra hand begäran att det bötesbelopp som påförts sökandena skall sättas ned,

* Rättegångsspråk: tyska.

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (andra avdelningen)

sammansatt av ordföranden N. J. Forwood samt domarna J. Pirrung och A. W. H. Meij,
justitiesekreterare:byrådirektören J. Plingers,

med hänsyn till det skriftliga förfarandet och efter det muntliga förfarandet den 19,
20 och 21 mars 2003,

följande

Dom

Bakgrund och förfarande¹

- ¹ Förevarande mål avser kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 i EG-fördraget (ärendet IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) (EUT L 140, 2003, s. 1) (nedan kallat det ifrågasatta beslutet).

...

¹ — Bakgrunden till förevarande tvist återges inte i domskälen. Denna återges i punkterna 2–33 i förstainstansrättens dom av den 8 juli 2004 i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering m.fl. mot kommissionen (REG 2004, s. II-2501).

Förfarandet vid förstainstansrätten

- 34 Mannesmann, Corus, Dalmine, NKK Corp., Nippon, Kawasaki och Sumitomo har, genom sju ansökningar som inkom till förstainstansrättens kansli mellan den 28 februari och den 3 april 2000, väckt talan mot det ifrågasatta beslutet.
- 35 Efter det att parterna hade yttrat sig beslöts, i beslut av den 18 juni 2002, att de sju målen skulle förenas vad gäller det muntliga förfarandet i enlighet med artikel 50 i förstainstansrättens rättegångsregler. Till följd av att målen förenats fick sökandena i alla sju målen tillgång till handlingarna i målen vid förstainstansrättens kansli. Även åtgärder för processledning vidtogs.
- 36 På grundval av referentens rapport beslutade förstainstansrätten (andra avdelningen) att inleda det muntliga förfarandet. Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingarna den 19, 20 och 21 mars 2003.

Parternas yrkanden

- 37 Sökanden har yrkat att förstainstansrätten skall

- ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet,

- i andra hand, nedsätta det bötesbelopp som påförts sökanden, och

— förplikta kommissionen att ersätta rättegångskostnaderna.

38 Kommissionen har yrkat att förstainstansrätten skall

— ogilla talan, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

Yrkandet om ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet

39 Till stöd för ansökan om ogiltigförklaring har sökanden inledningsvis anfört en serie grunder som syftar till att ifrågasätta huruvida det administrativa förfarandet var rättsenligt. Sökanden har därefter gjort gällande att artikel 81.1 EG har åsidosatts genom att kommissionen inte i tillräcklig mån har styrkt att det förelåg en sådan överträdelse som fastställts i artikel 1 respektive i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet.

Grunderna som rör fel i förfarandet

Grunden som avser att rätten till försvar har åsidosatts genom att kommissionen inte beviljat sökanden tillgång till vissa handlingar i ärendet

— Parternas argument

40 Sökanden har gjort gällande att den inte beviljats tillgång till samtliga handlingar i det administrativa ärendet. Kommissionen medgav inte sökanden rätt att ta del av de

handlingar som erhållits från EFTA:s övervakningsmyndighet med motiveringen att det var fråga om interna handlingar, och lämnade därvid inte någon annan förklaring och gjorde inte någon bedömning av deras innehåll. Mannesmann anser således att det kan ha undanhållits vissa handlingar som talar till dess fördel.

- 41 Dessutom har Mannesmann kritiserat kommissionen för att inte ha följt det förfarande som beskrivs i punkt II A i kommissionens meddelande 97/C 23/03 om interna förfaranderegler för behandling av förfrågningar om tillgång till handlingar enligt artiklarna [81] och [82] i EG-fördraget, artiklarna 65 och 66 i Parisfördraget och enligt rådets förordning (EEG) nr 4064/89 (EGT C 23, 1997, s. 3) (nedan kallat meddelandet om tillgång till handlingar). Enligt detta meddelande är förhørsombudet skyldigt att undersöka klassificeringen av handlingarna i ärendet och i förekommande fall pröva om de kan anses utgöra interna handlingar. Denna undersökningsskyldighet uppkommer oberoende av om företagen vidtar någon åtgärd eller inte. Mannesmann anser sig således inte kunna bedöma huruvida meddelandet om anmärkningar och den administrativa akten innehåller samtliga handlingar som talar till dess fördel.
- 42 Mannesmann har vidare kritiserat kommissionen för att inte ha översänt en förteckning över samtliga handlingar som ingår i ärendet så att sökanden kunde få möjlighet att begära att få del av vissa handlingar (förstainstansrättens dom av den 29 juni 1995 i mål T-30/91, Solvay mot kommissionen, REG 1995, s. II-1775, punkterna 89 och 93–95, och i mål T-36/91, ICI mot kommissionen, REG 1995, s. II-1847, punkterna 99 och 103–105). Kommissionen är dessutom skyldig att i denna förteckning ange vilka handlingar som är interna (förstainstansrättens dom av den 15 mars 2000 i de förenade målen T-25/95, T-26/95, T-30/95–T-32/95, T-34/95–T-39/95, T-42/95–T-46/95, T-48/95, T-50/95–T-65/95, T-68/95–T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 och T-104/95, Cimenteries CBR m.fl. mot kommissionen, kallat Cementmålet, REG 2000, s. II-491, punkterna 168 och 186). Sökanden anser således att kommissionen har åsidosatt rätten till försvar. Ett sådant åsidosättande kan inte "rättas till" i förstainstansrätten (domen i det ovannämnda målet Solvay mot kommissionen, punkt 98).

- 43 Vid förhandlingen har Mannesmann, analogt, åberopat Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1049/2001 av den 30 maj 2001 om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (EGT L 145, s. 43).
- 44 Kommissionen har genmält att det följer av fast rättspraxis att den inte är skyldig att göra sina interna handlingar tillgängliga (förstainstansrättens dom av den 17 december 1991 i mål T-7/89, Hercules Chemicals mot kommissionen, REG 1991, s. II-1711, punkt 54, och av den 1 april 1993 i mål T-65/89, BPB Industries och British Gypsum mot kommissionen, REG 1993, s. II-389, svensk specialutgåva, volym 14, s. II-1, samt domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkt 420). Dessa handlingar kan, med hänsyn till sin art, inte åberopas som bevisning för att styrka en överträdelse (se punkt I A 3 i meddelandet om tillgång till handlingar). Mannesmann har enligt kommissionen i vart fall inte visat att det ifrågasatta beslutet grundats på handlingar som sökanden inte fått tillgång till.
- 45 Kommissionen anser att det inte råder någon tvekan om att de aktuella handlingarna skall anses vara interna. Enligt punkt II A 2 c i meddelandet om tillgång till handlingar omfattas korrespondensen mellan kommissionen och en utomstående offentlig myndighet, som exempelvis Eftas övervakningsmyndighet, av begreppet intern handling.
- 46 Vad gäller förhørsombudets iakttagande av sin skyldighet att undersöka handlingarna i ärendet, har Mannesmann enligt kommissionen inte åberopat någon bevisning till stöd för sina påståenden. Kommissionen har vidare framhållit att Mannesmann inte har utnyttjat den möjlighet som ges enligt punkt II A 2 i meddelandet om tillgång till handlingar att begära att förhørsombudet skall intyga att de berörda handlingarna är interna.
- 47 Slutligen har kommissionen avfärdat argumentet att den är skyldig att till företagen översända en förteckning över de interna handlingar som förekommer i ärendet.

— Förstainstansrättens bedömning

- 48 Punkt II A 2 i meddelandet om tillgång till handlingar har följande lydelse:

”I syfte att förenkla och effektivisera administrationen kommer interna handlingar hädanefter att samlas i samlingen för interna handlingar angående ärenden som undersöks (icke tillgängliga), som omfattar alla interna handlingar i kronologisk ordning. Denna klassificering sker under övervakning av förhørsombudet som, i den mån det är nödvändigt, kan intyga att de dokument som finns med där verkligen är interna handlingar.

De interna handlingarna omfattar bl.a.

...

c) skriftväxling med andra myndigheter ⁽¹⁹⁾ om ett ärende,

...”

- 49 I fotnot nr 19 i meddelandet om tillgång till handlingar görs följande precisering:

”Det är lämpligt att skydda den konfidentiella karaktären hos de handlingar som härrör från myndigheter. Denna regel gäller inte bara behöriga konkurrensmyndig-

heters handlingar, utan även dem från andra myndigheter, såväl i medlemsstater som i tredje land ... Man bör emellertid skilja mellan bedömningar eller kommentarer från dessa övriga myndigheter, för vilka det finns ett absolut skydd, och de konkreta dokument som de har framlagt och vilka inte alltid [omfattas] av undantagsbestämmelsen ...”

- 50 Det skall framhållas att det, i motsats till vad Mannesmann har påstått, följer av lydelsen i punkt II A 2 i meddelandet om tillgång till handlingar att den undersökning som förhørsombudet genomför för att fastställa huruvida handlingar som återfinns i ärendet utgör interna handlingar, inte utgör ett systematiskt steg i det administrativa förfarandet. Mot bakgrund av att förhørsombudet enligt ordalydelsen i nämnda punkt ”kan” genomföra en sådan undersökning ”i den mån det är nödvändigt” anser förstainstansrätten, för det fall det inte ifrågasätts eller, som i förevarande fall, inte längre ifrågasätts att vissa handlingar utgör interna handlingar, att det inte är nödvändigt att förhørsombudet genomför en undersökning. En motsatt tolkning skulle på ett oproportionellt sätt göra kommissionens arbetsbörda tyngre inom ramen för det administrativa förfarandet och strida mot det syfte som ligger till grund för antagandet av denna klassificeringsmetod, nämligen ”att förenkla och effektivisera administrationen”. Det skall således prövas huruvida Mannesmann inom ramen för det administrativa förfarandet har begärt att förhørsombudet skall undersöka huruvida de handlingar som skickats till kommissionen från Eftas övervakningsmyndighet, och som ansetts vara interna, verkligen kan anses utgöra interna handlingar.
- 51 Förstainstansrätten påpekar härvidlag att Mannesmann inkom med en begäran om att få ta del av de berörda handlingarna genom en skrivelse av den 12 mars 1999, vilken bilagts ansökan. Kommissionen avslag emellertid denna begäran genom en skrivelse av den 22 mars 1999, vilken även den bilagts ansökan, med motiveringen att dessa handlingar faktiskt utgjorde interna handlingar i den mening som avses i punkt II A i meddelandet om tillgång till handlingar (se särskilt punkt II A 2 i nämnda meddelande).
- 52 Kommissionen angav i sitt svaromål, utan att det har bestridits av Mannesmann, att nämnda bolag därefter inte ifrågasatte beslutet att avslå begäran om att få ta del av innehållet i skrivelsen av den 22 mars 1999 genom att begära att förhørsombudet skulle undersöka huruvida kommissionens svar var korrekt och välgrundat.

Mannesmann har nämligen i repliken endast hävdat att det inte ankom på detta bolag att vända sig till förhørsombudet med en ny begäran. Det framgår för övrigt av ett stycke i förhørsombudets rapport, vilket kommissionen har citerat i sitt svar på en skriftlig fråga från förstainstansrätten, att parterna inte har "väckt någon fråga rörande rätten till försvar i strikt mening, och i synnerhet inte någon fråga rörande begäran om tillgång till handlingarna i ärendet".

- 53 Eftersom Mannesmann, sedan det erhållit skrivelsen av den 22 mars 1999, inte begärt att det skulle undersökas huruvida det var riktigt att de handlingar som förekommer på sidorna 1–350 i kommissionens administrativa akt skulle anses vara interna, anser förstainstansrätten att det inte var nödvändigt för förhørsombudet att genomföra en sådan undersökning i detta fall. I de fall då kommissionen skriftligen avslår en begäran att få ta del av vissa handlingar i ett ärende med motiveringen att det rör sig om interna handlingar, anser förstainstansrätten att det då åligger den som framställt begäran om tillgång att, för det fall förhørsombudet skall undersöka denna fråga, på nytt framställa denna begäran och därvid anför de tvivel som föreligger beträffande frågan om nämnda handlingars interna karaktär.
- 54 Vad gäller Mannesmanns anmärkning att kommissionen inte hade skickat en förteckning över samtliga handlingar som förekom i ärendet, inbegripet de interna handlingarna, följer det inte av den rättspraxis som Mannesmann har åberopat till stöd för detta argument att den omständigheten att kommissionen inte skickade en sådan förteckning till parterna under det administrativa förfarandet i sig utgör ett åsidosättande av rätten till försvar. I domen i det ovan i punkt 42 omnämnda målet Solvay mot kommissionen (punkterna 89 och 93–95) och domen i det ovan i punkt 42 omnämnda målet ICI mot kommissionen (punkterna 99 och 103–105) prövade förstainstansrätten nämligen endast frågan huruvida det var nödvändigt att göra en intresseavvägning mellan rätten att få tillgång till bevishandlingar som talar såväl mot som för den berörde och skyddet för företagshemligheter. Den prövade därvid inte frågan om nödvändigheten av nämnda intresseavvägning i förhållande till skyddet för interna handlingar. Dessutom framgår det av det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet (punkterna 5, 168 och 186) att förstainstansrätten anmodade kommissionen, inom ramen för en åtgärd för processledning, att inkomma med en beskrivning av de interna handlingar vars innehåll inte ens kortfattat hade angivits i den förteckning som skickats till parterna under det administrativa förfarandet, vilket emellertid inte innebar att förstainstansrätten ansåg att detta förhållande innebar att kommissionen hade åsidosatt rätten till försvar.

- 55 Förstainstansrätten påpekar att rätten till försvar i vart fall endast kan åsidosättas på grund av ett fel i förfarandet om det faktiskt inverkar på de berörda företagens möjligheter att försvara sig (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkterna 852–860).
- 56 I förevarande fall har förstainstansrätten inom ramen för en åtgärd för processledning anmodat kommissionen att inkomma med en förteckning över innehållet i de handlingar som utgör sidorna 1–350 i det administrativa ärendet. Det framgår av den förteckningen att samliga berörda handlingar utgör interna handlingar och inte bevishandlingar som talar till den berördes nackdel eller fördel i den meningen att det av handlingarna inte går att fastställa huruvida något eller några av de berörda företagen har gjort sig skyldiga till en överträdelse. Detta får till följd att vare sig det förhållandet att förhørsombudet inte undersökte huruvida de berörda handlingarna kunde anses vara interna eller kommissionens avslag på begäran att inge en förteckning med en beskrivning av dessa handlingar inte inverkade på Mannesmanns möjligheter att försvara sig och därmed inte utgör ett åsidosättande av rätten till försvar. Sedan Mannesmann erhållit en kopia av denna förteckning, gjorde detta bolag, tvärtemot vad sökanden hade gjort gällande innan den erhöll förteckningen, vid förhandlingen nämligen inte gällande att vissa av de handlingar som räknades upp i förteckningen faktiskt inte utgjorde interna handlingar.
- 57 Mot bakgrund av föregående punkt kan inte heller de argument godtas som Mannesmann framförde vid förhandlingen, vilka grundades på en analog tolkning av förordning nr 1049/2001. Även om det antas att Mannesmann hade kunnat visa att det hade rätt att få tillgång till de ifrågavarande handlingarna, hade tillgången till dessa handlingar nämligen inte förbättrat sökandens möjligheter att försvara sig i det förfarande som kommissionen inlett. Följaktligen kan dessa argument under alla omständigheter inte motivera att det ifrågasatta beslutet skall ogiltigförklaras.
- 58 Förstainstansrätten konstaterar dessutom att det i förordning nr 1049/2001, samt i kommissionens beslut 94/90/EKSG, EG, Euratom av den 8 februari 1994 om allmänhetens tillgång till kommissionens handlingar (EGT L 46, p. 58; svensk specialutgåva, område 16, volym 2, s. 66), vilket ersatts av den förstnämnda förordningen, föreskrivs att den som ansöker om att få tillgång till handlingar måste iaktta ett särskilt förfarande, särskilt att inge en inledande formell ansökan och en

begäran om fastställelse vid ett avslag, för att de materiella bestämmelserna i ovannämnda författningar skall kunna tillämpas. Eftersom Mannesmann i förevarande fall inte har iakttagit detta förfarande, kan det inte kringgå detta förfarande genom att begära att nämnda materiella bestämmelser skall ges en analog tillämpning.

- 59 Av det ovanstående följer att talan inte kan vinna bifall på förevarande grund.

Huruvida det givits en otillräcklig frist för att besvara meddelandet om anmärkningar

— Parternas argument

- 60 Mannesmann anser att det inte erhållit en tillräcklig frist för att besvara meddelandet om anmärkningar. Kommissionen underlät att beakta de särskilda förhållandena i förevarande fall när den fastställde nämnda frist. Fristen började löpa den 11 februari 1999, vilket var den dag då de som beslutet riktade sig till fick tillgång till handlingarna i ärendet, och den löpte ut den 20 april samma år. Trots det stora antalet sidor i ärendet och trots att vissa handlingar var avfattade på ovanliga språk, avtog kommissionen utan någon särskild motivering den 22 mars 1999 Mannesmanns begäran om en förlängning av fristen. Dessutom anser Mannesmann att det, på grund av att det pågick en anknuten undersökning, var tvunget att försvara sig i två ärenden samtidigt som det för detta ändamål endast givits mycket korta frister. Bland de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till var sökanden det enda företag som befann sig i en sådan situation. Mannesmann anser följaktligen att det varit föremål för en diskriminerande behandling.
- 61 Kommissionen har bestridit dessa påståenden. Samtliga företag som meddelandet om anmärkningar riktade sig till hade två månader på sig från och med dagen för delgivningen av detta meddelande, det vill säga den 3 februari 1999, för att förbereda sina svar. På Mannesmanns begäran förlängde dessutom kommissionen i en

skrivelse av den 22 mars 1999 fristen för att inkomma med yttranden med anledning av meddelandet om anmärkningar till den 20 april 1999. En åtgärd av den här arten behöver inte motiveras i enlighet med de krav som uppställs i artikel 253 EG. Kommissionen anser att den frist på cirka två och en halv månad som Mannesmann hade till sitt förfogande för att förbereda sitt svar var tillräcklig. Kommissionen har i detta avseende bland annat hänvisat till domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet (punkterna 654 och 655).

— Förstainstansrättens bedömning

- 62 Förstainstansrätten erinrar för det första om att i artikel 11.1 i kommissionens förordning nr 99/63/EEG av den 25 juli 1963 om sådana förhör som avses i artikel 19.1 och 19.2 i rådets förordning nr 17 (EGT 127, s. 2268; svensk specialutgåva, område 8, volym 1, s. 32), som var tillämplig vid den tidpunkt då meddelandet om anmärkningar skickades till sökanden, och i artikel 14 i kommissionens förordning (EG) nr 2842/1998 av den 22 december 1998 om hörande av parter i vissa förfaranden enligt artiklarna [81] och [82] i EG-fördraget (EGT L 354, s. 18), som är tillämplig efter den 31 januari 1999, som båda syftar till att säkerställa att mottagarna av ett meddelande om anmärkningar har en tillräcklig frist för att de effektivt skall kunna utöva sin rätt till försvar, föreskrivs att kommissionen, när den fastställer fristen — som skall omfatta minst två veckor — skall beakta vilken tid som behövs för att förbereda yttranden och huruvida ärendet är av brådskande natur. Hur lång tid som skall anslås skall i praktiken bedömas mot bakgrund av vilka svårigheter som är förknippade med det aktuella fallet (domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkt 653 och där angiven rättspraxis).
- 63 I enlighet med vad kommissionen har påpekat i sitt svaromål framgår det av punkt 207 i *Trettonde årsrapporten om konkurrenspolitiken* från år 1993 att det i ärenden av medelstor betydelse i allmänhet medges en frist på två månader och att en frist på tre månader medges i komplicerade ärenden. Dessa frister förlängs vid behov för att ta hänsyn till mellankommande semesterperioder. I slutet av nämnda punkt anges däremot att dessa relativt långa frister, tvärt emot vad som framgår av tidigare praxis, "i princip" inte förlängs.

- 64 I förevarande fall har kommissionen i en skrivelse av den 21 januari 1999, vilken bilagts meddelandet om anmärkningar, med tillämpning av förordning nr 99/63 beviljat sökanden en frist på två månader från och med dagen för delgivningen av meddelandet om anmärkningar. Eftersom Mannesmann därefter begärde en förlängning av fristen med ytterligare två månader genom en skrivelse av den 12 mars 1999, beviljade kommissionen genom en skrivelse av den 22 mars 1999 ytterligare 17 dagar för besvarandet av meddelandet om anmärkningar, utöver den frist på två månader som fastställts genom den ursprungliga skrivelsen av den 21 januari 1999, som bilagts meddelandet om anmärkningar.
- 65 Vad gäller den utgångspunkt som skall beaktas vid beräkningen av den tid som mottagarna av meddelandet om anmärkningar hade för att yttra sig angående detta, påpekar förstainstansrätten att alla de viktigaste handlingarna i ärendet — totalt 32 handlingar — hade bilagts meddelandet om anmärkningar. Under dessa omständigheter måste de företag som meddelandet om anmärkningar riktade sig till, såsom kommissionen har påpekat, ha kunnat påbörja sin bedömning av dessa handlingar redan från och med delgivningen av meddelandet om anmärkningar, vilket beträffande Mannesmann skedde den 3 februari 1999, och inte den dag då det beviljades tillgång till samtliga handlingar i ärendet, det vill säga den 11 februari 1999, vilket Mannesmann har påstått. Det förhållandet att kommissionen beviljade en tilläggsfrist till och med den 20 april 1999 innebär en förlängning av den ursprungligen beviljade fristen med 17 dagar.
- 66 Även om det i förevarande fall är fråga om ett mycket omfattningsrikt ärende som innehåller mer än 15 000 sidor, har kommissionen med rätta erinrat om att ärenden av den här storleken inte är exceptionella i samband med undersökningar på konkurrensområdet. Förstainstansrätten konstaterar att förevarande ärende inte, såvitt avser den faktiska svårighetsgraden, kan jämföras med det ärende som gav upphov till Cementmålet (se ovan punkt 42), i vilket meddelandet om anmärkningar skickades till 76 företag och företagsammanslutningar (punkterna 3, 4 och 654 i domen i nämnda mål) och i vilket en sammanlagd frist på fyra månader beviljades de berörda företagen för att inkomma med yttranden angående meddelandet om anmärkningar, sedan fristen förlängts vid två tillfällen. I förevarande fall har Mannesmann inte anfört någon särskild omständighet som visar att förevarande ärende var särskilt betydelsefullt eller komplext.

- 67 Vad gäller Mannesmanns argument att det var tvunget att svara på två meddelanden om anmärkningar i två parallella ärenden (ärende IV/E-1/35.860-B och IV/E-1/35.860-A), har kommissionen i sitt svaromål påpekat att de två ifrågavarande ärendena "hade ett nära samband och överlappade varandra på flera punkter, både såvitt avser anmärkningarna som de berörda handlingarna". Kommissionen har dessutom framhållit att de båda meddelandena om anmärkningar även skickades till Corus och till de japanska tillverkarna. Det skall påpekas att Mannesmann inte har ifrågasatt den faktiska riktigheten av dessa synpunkter, och att företaget först i sin replik ifrågasatte att kommissionen inte riktade ett enda meddelande om anmärkningar till de berörda företagen om det fanns ett så nära samband mellan de två ärendena. Denna synpunkt saknar relevans i förevarande sammanhang. Det kan således konstateras att de båda ärendena, i vilka de båda meddelandena om anmärkningar skickades, hade ett stort antal likheter, vilket inneburit att skyldigheten för Mannesmann att inkomma med yttranden i två parallella ärenden inte utgjorde en ytterligare arbetsbörda för detta företag.
- 68 Mot bakgrund av det föregående framgår att den sammanlagda frist på två och en halv månad som beviljats Mannesmann var tillräcklig för att det skulle kunna förbereda sina yttranden och därigenom försvara sig på ett effektivt sätt (se exempelvis domstolens dom av den 16 december 1975 i de förenade målen 40/73–48/73, 50/73, 54/73–56/73, 111/73, 113/73 och 114/73, Suiker Unie m.fl. mot kommissionen, REG 1975, s. 1663, punkterna 94–99).
- 69 Vad gäller Mannesmanns argument att likabehandlingsprincipen åsidosatts till företagets nackdel, anser förstainstansrätten att så länge som de beviljade fristerna är tillräckliga för att parterna skall kunna säkerställa sitt försvar, kan dessa frister fastställas schablonmässigt och det är inte nödvändigt att de är proportionella i förhållande till det förberedelsearbete som krävs i varje enskilt fall.
- 70 Förstainstansrätten erinrar i detta hänseende om att det i artikel 230 femte stycket EG analogt föreskrivs att en talan om ogiltigförklaring skall väckas inom den frist på två månader som enligt fast rättspraxis inte under några omständigheter får förlängas. Att denna frist inte iakttas medför automatiskt att talan inte kan tas upp

till prövning, med undantag endast i händelse av force majeure (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens beslut av den 21 mars 2002 i mål T-218/01, Laboratoire Monique Rémy mot kommissionen, REG 2002, s. II-2139, vilket fastställts efter överklagande genom domstolens beslut av den 30 januari 2003 i mål C-176/02 P, Laboratoire Monique Rémy mot kommissionen, ej publicerat i rättsfallssamlingen). Mot denna bakgrund kan fastställandet av schablonmässiga frister i sig inte anses utgöra ett åsidosättande av likabehandlingsprincipen i gemenskapsrätten (se även i detta hänseende domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkt 654).

- 71 Det förhållandet att andra mottagare av meddelanden om anmärkningar i förevarande fall har beviljats samma frist för att besvara ett meddelande om anmärkningar som Mannesmann beviljades för att besvara två meddelanden kan inte anses vara rättsstridigt eftersom den frist som beviljats Mannesmann har ansetts vara tillräcklig.
- 72 Vad gäller den påstådda bristande motiveringen av beslutet att inte bevilja Mannesmann en ytterligare frist på två månader för att framföra sina yttranden, erinrar förstainstansrätten om att enligt fast rättspraxis måste kravet på motivering bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, särskilt rättsaktens innehåll, de anförda skälens karaktär och det intresse som de vilka rättsakten är riktad till, eller andra personer som direkt eller personligen berörs av den, kan ha av att få förklaringar. Det krävs dock inte att alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter anges i motiveringen, eftersom bedömningen av om motiveringen av ett beslut uppfyller kraven i artikel 253 EG inte skall ske endast utifrån rättsaktens ordalydelse utan även utifrån sammanhanget och reglerna på det ifrågavarande området (domstolens dom av den 9 januari 2003 i mål C-76/00 P, Petrotub och Republica mot rådet, REG 2003, s. I-79, punkt 81, och där angiven rättspraxis).
- 73 I detta hänseende skall det erinras om att det i punkt 207 i *trettonde årsrapporten om konkurrenspolitiken* i princip föreskrivs att en frist på två månader skall beviljas för att besvara ett meddelande om anmärkningar i ärenden av medelstor betydelse (se ovan punkt 63). Härav drar rätten slutsatsen att kommissionen genom att i

förevarande fall bevilja en frist på två månader nödvändigtvis ansåg att förevarande ärende var av ”medelstor” betydelse och att den beviljade fristen således i princip var tillräcklig för att mottagarna av meddelandet om anmärkningar skulle kunna framföra sina yttranden. Det är mot bakgrund av detta konstaterande som motiveringen av beslutet att avslå begäran om en ytterligare frist måste undersökas.

- 74 Det kan i förevarande fall konstateras att kommissionens avslag på begäran om en ytterligare frist på två månader inte måste ges en särskild motivering. Eftersom kommissionen hade bedömt vilken betydelse ärendet hade i enlighet med punkt 207 i *trettonde årsrapporten om konkurrenspolitiken*, skall det påpekas att kommissionen underförstått fastställde sin tidigare bedömning genom att bevilja Mannesmann ytterligare 17 dagar och samtidigt ange att det ”inte var möjligt” att bevilja den begärda tvåmånadersfristen. Den beviljade tilläggsfristen måste mot bakgrund av kommissionens restriktiva praxis vad gäller förlängning av frister för att besvara meddelanden om anmärkningar, som följer av punkt 207, anses som att kommissionen gått Mannesmann till mötes. Härav följer att detta företag saknar fog för den ogiltighetsgrund som baseras på att det saknades en särskild motivering av beslutet att inte bevilja den begärda fristen.
- 75 Av ovanstående framgår att ingen av de anmärkningar som Mannesmann riktat mot kommissionens beslut att avslå begäran om en tilläggsfrist kan godtas.

Användandet av handlingen med fördelningstal som skriftlig bevisning

— Parternas argument

- 76 Mannesmann har ifrågasatt att handlingen med fördelningstal kan prövas som bevisning. Mannesmann har därvid preciserat att kommissionen i huvudsak

grundade sitt konstaterande om förekomsten av de överträdelser som fastställts i artiklarna 1 och 2 i det ifrågasatta beslutet på denna handling. Eftersom kommissionen inte har avslöjat identiteten på den som upprättat handlingen, är dess tillförlitlighet och bevisvärde av tvivelaktig karaktär.

- 77 Kommissionen borde åtminstone ha angivit de omständigheter under vilka den erhöll denna handling, vilken har åberopats som direkt bevisning för en rättsstridig handling. I enlighet med de principer som gäller i en rättsstat är det endast med en sådan precisering som den person mot vilken handlingen åberopas som bevisning har möjlighet att säkerställa sitt försvar (domstolens dom av den 13 februari 1979 i mål 85/76, Hoffmann-La Roche, REG 1979, s. 461; svensk specialutgåva, volym 15, s. 315) .
- 78 Inget av de berörda företagen har erkänt denna handlingens tillförlitlighet, vilket är tvärt emot vad som konstaterades i det ärende som gav upphov till domstolens dom av den 7 november 1985 i mål 145/83, Adams mot kommissionen (REG 1985, s. 3539; svensk specialutgåva, volym 8, s. 327), eftersom det i detta fall inte rädde någon tvekan om att kommissionens uppgiftslämnare var trovärdig. Eftersom kommissionen inte har visat att handlingen med fördelningstal är tillförlitlig, kan den inte användas denna handling mot Mannesmann. Detta åsidosättande av rätten till försvar utgör grund för att ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet.
- 79 Även om användandet av denna handling skulle vara tillåten, har Mannesmann ifrågasatt dess bevisvärde. För det första finns det annan bevisning som erhållits under undersökningen som talar emot handlingen med fördelningstal. I skäl 86 i det ifrågasatta beslutet ansåg kommissionen att handlingen med fördelningstal uttryckligen stred mot Vallourecs uttalanden, trots att dessa uttalanden i stor utsträckning har använts för att fastställa de faktiska omständigheterna. För det andra motsägs uppgifterna i handlingen med fördelningstal av den omständigheten att företagen Siderca och Tubos de Acero de México SA sannolikt levererade rör i Europa. Det är således inte möjligt att fastställa i vilken mån denna handling kan utgöra bevisning för den påstådda överträdelser.

- 80 Kommissionen har erinrat om att den är skyldig att iaktta den tystnadsplikt som följer av artikel 287 EG, och att den även, med fara för att begränsa sin egen möjlighet att agera, måste garantera sina uppgiftslämnarens anonymitet. Det intresse som företagen har av att känna till ursprunget till vissa handlingar måste vägas mot det allmänna intresset av att beivra rättsstridiga samordnade förfaranden och det behöriga skyddet för uppgiftslämnare (domen i det ovan i punkt 78 omnämnda målet Adams mot kommissionen, punkt 34). I förevarande fall har rätten till försvar iakttagits. Mannesmann har inte visat på vilket sätt denna handlingens anonyma karaktär har inneburit ett åsidosättande av rätten till försvar.

— Förstainstansrättens bedömning

- 81 Förstainstansrätten påpekar för det första att kommissionen i mycket stor utsträckning, i de skäl i det ifrågasatta beslutet som rör frågan huruvida den överträdelse förelegat som konstaterats i dess artikel 1, grundat sig på Verlucas uttalande av den 17 september 1996 (se särskilt skälen 56–58, 60–62 och 131), vilket kompletterats av dennes förklaring av den 14 oktober 1996, och på handlingen kallad "undersökning hos Vallourec" (nedan gemensamt kallade Verlucas uttalanden). Även om kommissionen i detta sammanhang dessutom grundade sig på handlingen med fördelningstal, i synnerhet i skälen 85 och 86 i det ifrågasatta beslutet, konstaterar förstainstansrätten att denna sistnämnda handling har mindre betydelse än Verlucas uttalanden mot bakgrund av det ifrågasatta beslutets allmänna systematik.
- 82 Följaktligen kan Mannesmanns argument, att kommissionen i huvudsak grundade sig på denna handling för att konstatera att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet förelåg, utan vidare lämnas utan avseende. Vad gäller frågan huruvida den överträdelse förelegat som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, är Verlucas uttalanden och handlingen med fördelningstal endast indirekt relevanta.

- 83 I skäl 85 i det ifrågasatta beslutet anger kommissionen att den erhöll handlingen med fördelningstal den 12 november 1997 av en utomstående person. Kommissionen har åberopat denna handling som stöd för dess beskrivning av hur relationerna inom Europa-Japan-klubben utvecklades från och med slutet av år 1993. Enligt uppgiftslämnaren härrörde denna handling från en försäljningsagent till en av klubbens medlemmar. Enligt kommissionen vittnar denna handling om att kontakterna med tillverkarna i Latinamerika delvis var framgångsrika, och i en tabell i denna handling anges fördelningen av de ovannämnda marknaderna mellan tillverkarna i Europa, Japan och Latinamerika. I denna handling anges närmare bestämt att de europeiska tillverkarna skulle ha en hundraprocentig marknadsandel i Europa och att de japanska tillverkarna skulle ha en hundraprocentig marknadsandel i Japan. Med avseende på övriga marknader skulle de europeiska tillverkarna bland annat ha noll procent i Fjärran östern, 20 procent i Mellanöstern och 0 procent i Latinamerika.
- 84 Vad gäller frågan huruvida handlingen med fördelningstal kan upptas som bevisning för den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, påpekar förstainstansrätten inledningsvis att principen om fri bevisprövning dominerar i gemenskapsrätten och det enda relevanta kriteriet för att värdera den förebringade bevisningen utgörs av dess trovärdighet (domaren B. Vesterdorfs, tillförordnad generaladvokat, förslag till avgörande av den 21 oktober 1991 i mål T-1/89, Rhône-Poulenc mot kommissionen, REG 1991, s. II-867, s. II-869, s. II-954). Se även, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 23 mars 2000 i de förenade målen C-310/98 och C-406/98, Met-Trans och Sagpol, REG 2000, s. I-1797, punkt 29, och förstainstansrättens dom av den 7 november 2002 i de förenade målen T-141/99, T-142/99, T-150/99 och T-151/99, Vela och Tecnagrind mot kommissionen, REG 2002, s. II-4547, punkt 223). Dessutom kan det vara nödvändigt för kommissionen att skydda uppgiftslämnarnas identitet (se, för ett motsvarande synsätt, domen i det ovan i punkt 78 omnämnda målet Adams mot kommissionen, punkt 34), och denna omständighet är inte tillräcklig för att kommissionen skall tvingas avstå från tillgänglig bevisning.
- 85 Även om Mannesmanns argument kan vara relevanta för bedömningen av trovärdigheten hos handlingen med fördelningstal, och därigenom dess bevisvärde, anser förstainstansrätten följaktligen inte att det är fråga om ett bevis som inte kan prövas och som inte skall beaktas.

- 86 I den mån Mannesmann har kritiserat denna handlingens trovärdighet med stöd av sina argument att handlingen inte kan prövas, konstaterar förstainstansrätten att denna handlingens trovärdighet ovedersägligen minskats på grund av att omständigheterna kring dess tillkomst till stora delar är okända och att kommissionens påståenden i detta avseende inte har kunnat kontrolleras (se ovan punkt 83).
- 87 Eftersom handlingen med fördelningstal emellertid innehåller särskilda uppgifter som motsvarar uppgifter i andra handlingar, bland annat i Verlucas uttalanden, anser förstainstansrätten att dessa olika delar av bevisningen ömsesidigt stöder varandra.
- 88 Förstainstansrätten anger härvid att Verlucas uttalande av den 17 september 1996 innehåller "inledande" fördelningstal som var tillämpliga på "internationella upphandlingsförfaranden" och som avsåg avtal mellan japanska och europeiska tillverkare, varför det är tillräckligt fastställt att en sådan fördelning förelåg i samband med Europa-Japan-klubben. Det framgår dessutom av en intern anteckning från Vallourec av den 27 januari 1994 med titeln "Protokoll från samtal med JF i Bryssel den 25/1", vilken återfinns på sidan 4822 i kommissionens akt, att Vallourec, för att kvarstå "i systemet ... [var tvunget att] avstå från [Fjärran Östern], Sydamerika, begränsa sig till Mellanöstern så långt att 20 procent av marknaden delades upp på tre". När kommissionen bad Verluca att kommentera dessa två handlingar angav denne att de avsåg ett försök år 1993 att ändra de tillämpliga fördelningstalen för att beakta de latinamerikanska tillverkarnas försäljning och "uppnådda ställningar" på olika marknader.
- 89 Mannesmann har påpekat att handlingen med fördelningstal strider mot Verlucas påstående (i punkt 1.3) i handlingen Kontroll hos Vallourec med avseende på frågan huruvida de sydamerikanska tillverkarna givit ett positivt svar på de europeiska tillverkarnas framstötter i slutet av år 1993, vilket påverkar trovärdigheten hos dessa båda delar av bevisningen. I skäl 86 i det ifrågasatta beslutet påstod nämligen kommissionen, på grundval av handlingen med fördelningstal, att "kontakterna med latinamerikanerna ... delvis [var] framgångsrika". Kommissionen medgav själv att

detta påstående stod i strid med Verlucas uppgift i handlingen kontroll hos Vallourec, nämligen att "Europa-Japan-klubben [inte] omfattade ... de sydamerikanska tillverkarna ... sonderande kontakter med dessa togs i slutet av år 1993 i syfte att uppnå en jämvikt som motsvarade de uppnådda ställningarna (omkring 20 procent i Mellersta östern för européerna). Det blev mycket snart uppenbart att dessa försök inte skulle krönas med framgång."

- 90 Förstainstansrätten påpekar emellertid att de latinamerikanska tillverkarna enligt handlingen med fördelningstal godtagit de föreslagna fördelningstalen, "utom med avseende på den europeiska marknaden" på vilken affärerna i samarbetsanda borde bedömas "var och en för sig". I skäl 94 i det ifrågasatta beslutet drog kommissionen således slutsatsen att de latinamerikanska tillverkarna inte hade godtagit att den europeiska marknaden skulle förbehållas de europeiska tillverkarna.

- 91 Det framgår av olika anteckningar från Vallourec som återopats i det ifrågasatta beslutet, såsom handlingen kallad "anteckningen till ordförandena" ("Paper for Presidents"), vilken återfinns på sidan 4902 i kommissionens akt, och handlingen "g) japansk" ("g) Japanese"), vilken återfinns på sidan 4909 i kommissionens akt, att det huvudsakliga ändamålet med de europeiska tillverkarnas kontakter med de japanska tillverkarna, ur de förnas synpunkt, var att skydda sina inrikesmarknader och bland annat Förenade kungarikets ställning som inrikesmarknad efter det att Corus stängt sin fabrik i Clydesdale. Det motsatsförhållande som angetts ovan i punkt 89 medför visserligen att bevisvärdet hos handlingen med fördelningstal och, i en annan mån, hos Verlucas uttalanden försvagas, men betydelsen av detta motsatsförhållande minskas starkt av den omständighet som anges i början av förevarande punkt. Även om de sydamerikanska tillverkarna godtog att fördelningstal skulle tillämpas på andra marknader än den europeiska måste det nämligen anses att förhandlingarna med dessa tillverkare huvudsakligen hade misslyckats ur europeisk synpunkt, varför Verlucas negativa bedömning av förhandlingsutgången motsvarar handlingen med fördelningstal på denna viktiga punkt.

- 92 Förstainstansrätten finner att det motsatsförhållande mellan Verlucas påståenden i ett av hans uttalanden och handlingen med fördelningstal som kommissionen angivit i skäl 86 i det ifrågasatta beslutet inte väsentligt minskar trovärdigheten av dessa två delar av bevisningen.
- 93 Mot bakgrund av det förbehåll som de latinamerikanska tillverkarna, enligt vad som framgår av handlingen med fördelningstal, avgivit vad gäller Europa (se ovan punkt 90), konstaterar förstainstansrätten slutligen att den av Mannesmann påstådda omständigheten att dessa tillverkare har sålt rör i Europa inte på något sätt minskar nämnda handlingss tillförlitlighet, även om denna omständighet skulle kunna styrkas.
- 94 Mot bakgrund av det ovan anförda finner förstainstansrätten att handlingen med fördelningstal fortfarande har ett visst bevisvärde och att den i samband med de samlade och överensstämmande indicier som kommissionen förebringat utgör stöd för vissa väsentliga påståenden i Verlucas uttalanden med avseende på huruvida ett avtal om marknadsuppdelning förelegat avseende sömlösa OCTG-rör. Det framgår nämligen av denna bevisning att de japanska och de europeiska tillverkarna godtagit en princip med innebörden att de skulle avstå från att sälja vissa sömlösa stålrör på andra tillverkares inrikesmarknader i samband med "öppna" anbudsförfaranden. Genom denna handling bekräftas även att fördelningstal förelegat för marknaderna i olika regioner i världen och därigenom stärks trovärdigheten av Verlucas uttalanden, eftersom även dessa hänvisar till detta begrepp.
- 95 Härav följer att de anmärkningar som Mannesmann anført för att ifrågasätta användningen av handlingen med fördelningstal inte kan godtas.

Huruvida rätten till försvar har åsidosatts på grund av att det råder en motsättning mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet vad gäller den överträdelse som fastställts i artikel 2 i nämnda beslut

— Parternas argument

- 96 Enligt Mannesmann föreligger det en motsättning mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet. I meddelandet om anmärkningar angav kommissionen nämligen att de leveransavtal som Corus träffat med Vallourec, Dalmine och Mannesmann kunde hänföras till ett rättsstridigt samordnat förfarande, vars syfte var att dela upp marknaden för sådana sömlösa stålrör som köptes av Corus, vilket var det dominerande företaget på den brittiska marknaden för OCTG-rör. Dessa avtal hänför sig således till den överträdelse som senare fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet (se punkterna 147–151 i meddelandet om anmärkningar). I det ifrågasatta beslutet ansåg kommissionen däremot att dessa avtal utgjorde en åtgärd för att dela upp den brittiska marknaden i förhållande till de japanska företagen och att denna åtgärd därigenom utgjorde en sådan överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet (skäl 147). Mannesmann borde ha givits tillfälle att yttra sig angående en sådan väsentlig ändring av anmärkningarna (domstolens dom av den 7 juni 1983 i de förenade målen 100/80–103/80, *Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen*, REG 1983, s. 1825, punkterna 9, 14 och 16; svensk specialutgåva, volym 7, s. 133) Om ett sådant tillfälle att yttra sig inte har givits, har rätten till försvar åsidosatts på ett sätt som inte kan avhjälpas (domen i det ovan i punkt 42 omnämnda målet *Solvay mot kommissionen*, punkt 89 och följande punkter).
- 97 Kommissionen har tillbakavisat dessa anmärkningar med motiveringen att de faktiska omständigheter och den rättsliga bedömning som angivits i det ifrågasatta beslutet exakt motsvarar vad som angivits i meddelandet om anmärkningar.

— Förstainstansrättens bedömning

- 98 Förstainstansrätten anger först och främst att rätten till försvar åsidosatts på grund av skillnader mellan meddelandet om anmärkningar och det slutliga beslutet endast

om en anmärkning i det slutliga beslutet inte framläggs på ett så tydligt sätt i meddelandet om anmärkningar att de som beslutet riktar sig till kan försvara sig (se, för ett motsvarande synsätt, domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkterna 852–860).

- 99 Kommissionens skyldigheter i samband med meddelandet om anmärkningar är begränsade till att beskriva de framförda anmärkningarna och att tydligt ange de omständigheter som den grundar sig på och hur den bedömt dessa, för att de vilka anmärkningarna riktar sig till skall kunna försvara sig på ett ändamålsenligt sätt (se, för ett motsvarande synsätt, domstolens dom av den 3 juli 1991 i mål C-62/86, AKZO mot kommissionen, REG 1991, s. I-3359, punkt 29, svensk specialutgåva, volym 11, s. I-249, punkt 29, och förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-352/94, Mo och Domsjö mot kommissionen, REG 1998, s. II-1989, punkt 63).
- 100 Förstainstansrätten konstaterar i detta hänseende att den rättsliga bedömning av de faktiska omständigheterna som gjorts i meddelandet om anmärkningar per definition endast kan vara provisorisk, och kommissionens senare beslut kan inte ogiltigförklaras endast på grund av att de definitiva slutsatser som kunde dras av dessa omständigheter inte exakt motsvarade den provisoriska bedömningen. Kommissionen är nämligen skyldig att höra mottagarna av ett meddelande om anmärkningar och i förekommande fall beakta de synpunkter som lämnats som svar på de angivna anmärkningarna genom att ändra sin bedömning. Detta sker just i syfte att iaktta nämnda mottagares rätt till försvar.
- 101 I förevarande fall består den enda relevanta skillnaden mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet i det förhållandet att kommissionen i skäl 164 i det sistnämnda beslutet ansåg att det avtal som låg till grund för den andra överträdelsen "[de facto endast utgjorde ett sätt att genomföra]" den första överträdelsen, medan kommissionen i punkt 144 i meddelandet om anmärkningar endast gjorde gällande att "syftet" med leveransavtalen var att behålla den brittiska marknadens ställning som "nationell" marknad, i den mening som avsågs i grundreglerna, det vill säga gentemot de japanska tillverkarna, och hänvisade därvid vad gäller de sistnämnda till punkt 63 i meddelandet om anmärkningar. Vad gäller skäl 147 i det ifrågasatta beslutet som Mannesmann har åberopat i detta

sammanhang, är det tillräckligt att påpeka att dess lydelse motsvarar lydelsen i punkt 144 i meddelandet om anmärkningar, då kommissionen i sistnämnda punkt påpekade att "[som] framgår av skäl[en] 78–81 ... [har] det funnits ett avtal mellan [Corus] och Vallourec ... om att [Corus] skall köpa sina rör med ogängade ändar av [Mannesmann], Dalmine och Vallourec för att bevara den brittiska marknadens karaktär av nationell marknad i förhållande till de japanska företagen".

- 102 I punkt 364 i förstainstansrättens dom, som meddelats denna dag, i de förenade målen T-67/00, T-68/00, T-71/00 och T-78/00, JFE Engineering mot kommissionen (REG 2004, s. II-2501), ansåg förstainstansrätten att kommissionens påstående i det ifrågasatta beslutet var felaktigt eftersom de avtal som utgör den andra överträdelsen hade mer än en målsättning. Även om det skulle vara möjligt att urskilja en skillnad vad gäller den bedömning som gjordes i detta avseende i meddelandet om anmärkningar och i det ifrågasatta beslutet, är det uppenbart att mottagarna av meddelandet om anmärkningar givits tillfälle att framföra sina synpunkter vad gäller de nyckelbegrepp som ligger till grund för kommissionens ställningstagande, det vill säga idén att de europeiska tillverkarna ingått de avtal som utgör den andra överträdelsen, bland annat i syfte att förstärka tillämpningen av grundreglerna på offshoremarknaden i Förenade kungariket.
- 103 Mot denna bakgrund har det inte skett något åsidosättande av rätten till försvar i detta avseende och talan kan således inte bifallas på denna grund.

Huruvida det har skett en sådan överträdelse av artikel 81.1 EG som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet

Huruvida det föreligger en motsägelse mellan artikel 1 och artikel 2 i det ifrågasatta beslutet

— Parternas argument

- 104 Mannesmann anser att det finns en motsägelse i det ifrågasatta beslutet. Kommissionen anser att de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till hade

överenskommit om regler som syftade till att skydda de nationella marknaderna inom ramen för Europa-Japan-klubben. Den enda bevisning som åberopats i detta hänseende är den tabell som återgivits i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet. I denna tabell anges de nationella tillverkarnas marknadsandelar, uttryckt i procent, vad gäller leveranser av sömlösa OCTG-rör till de länder som berörs av Europa-Japan-klubben. Sedan år 1991 har Corus gjort sina inköp i Tyskland, Frankrike och Italien, varför det är felaktigt att anse att tillgången till den brittiska marknaden var förbehållen nationella tillverkare.

105 Mannesmann har kritiserat kommissionen för att den, mot bakgrund av konstateranden rörande Corus leveransavtal, vilka utgjorde föremålet för den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet, fastslog att en överträdelse förelåg som utgjordes av ett avtal om skydd för de nationella marknaderna (artikel 1 i det ifrågasatta beslutet). Det föreligger emellertid inte någon andra överträdelse. De leveransavtal som Corus ingått med Dalmine, Vallourec och Mannesmann kan endast anses påvisa en tendens till att skydda de nationella marknaderna om de undersöks gemensamt. Leveranser av de berörda produkterna från tredje land, däribland Japan, utgör trots allt 20 procent av den brittiska marknaden, vilket innebär att det inte är fråga om ett faktiskt skydd av denna marknad. De felaktigheter som medför att artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte är rättsenlig påverkar även rättsenligheten av artikel 1.

106 Kommissionen har tillbakavisat dessa anmärkningar eftersom de grundar sig på en oriktig tolkning av det ifrågasatta beslutet. Kommissionen har erinrat om att det i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet har konstaterats att vissa företag har åsidosatt artikel 81.1 EG genom att delta i ett avtal som syftar till att skydda avtalsparternas respektive nationella marknad. I artikel 2 i det ifrågasatta beslutet hålls Mannesmann ansvarigt för att i strid med artikel 81.1 EG ha ingått avtal som lett till en uppdelning av leveranserna av OCTG-rör med ogångade ändrar till Corus "i samband med den överträdelse som nämns i artikel 1". Artikel 2 avser således skyddet av den brittiska marknaden efter det att Corus dragit sig tillbaka.

— Förstainstansrättens bedömning

- 107 Mannesmanns argument i förevarande grund stöder sig på en felaktig rättstillämpning och kan således inte ligga till grund för ett bifall av talan eftersom det i detta argument bortses ifrån det väsentliga förhållandet att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet rör marknaden för gängade OCTG-rör (och projekttransportrör) medan den överträdelse som fastställts i beslutets artikel 2 rör tidigare omsättningsled på marknaden för OCTG-rör med ogängade ändar.
- 108 Även om det i den tyska versionen av artikel 1 i det ifrågasatta beslutet anges att den där konstaterade överträdelsen avser "gängade OCTG standardrör och sömlösa [projekttransportrör]", framgår det av den allmänna systematiken i det ifrågasatta beslutet att de OCTG-rör som åsyftas enbart är gängade OCTG standardrör. Särskilt Verlucas uttalande av den 17 september 1996, som i skäl 56 i detta beslut anges vara källan till definitionen av den relevanta produktmarknaden, begränsar överträdelsens tillämpningsområde till "gängade standardrör och [projekttransportrör]". Härav följer att hänvisningen till nämnda skäl hänför sig till gängade OCTG-rör API, det vill säga gängade OCTG standardrör och inte till OCTG-rör med ogängade ändar. Denna tolkning av räckvidden av artikel 1 i det ifrågasatta beslutet stöds av de tre andra bindande språkversionerna, eftersom det i artikel 1 i samtliga dessa språkversioner uttryckligen anges att det är fråga om gängade OCTG standardrör. I händelse av att det beträffande en gemenskapsbestämmelse föreligger skillnader mellan de olika språkversionerna, skall bestämmelsen i fråga tolkas mot bakgrund av den allmänna systematiken i och syftet med de föreskrifter i vilka den ingår (se, exempelvis, domstolens dom av den 9 mars 2000 i mål C-437/97, EKW och Wein & Co., REG 2000, s. I-1157, punkt 42) och en språkversion kan under alla omständigheter inte ensam vinna företräde framför övriga språkversioner när samtliga dessa språkversioner överensstämmer med en viss tolkning (förstainstansrättens dom av den 29 september 1999, T-68/97, Neumann och Neumann-Schölles mot kommissionen, REGP, s. I-A-193 och II-1005, punkt 80; se även för ett liknande resonemang domstolens dom av den 17 juli 1997 i mål C-219/95 P, Ferriere Nord mot kommissionen, REG 1997, s. I-4411, punkt 15 och där angiven rättspraxis). Enligt lydelsen i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet avser däremot denna artikel endast "leveranser av OCTG-rör med ogängade ändare till [Corus] (Vallorec från och med år 1994)".

- 109 Det följer av detta konstaterande att det inte föreligger någon sådan uppenbar motsägelse som Mannesmann påstått.
- 110 I själva verket följer det av det ifrågasatta beslutet, läst i dess helhet, att den brittiska marknaden för gängade rör, som omfattas av artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, har fortsatt att utgöra en "nationell" marknad i den mening som avses i grundreglerna. Detta beror i huvudsak på att Corus fortsatte att saluföra OCTG-rör som detta företag gängade, och att det därvid använde rör med ogängade ändar som levererades av de tre andra europeiska leverantörerna för detta ändamål. En betydande del av den brittiska marknaden för rör med ogängade ändar som tidigare ombesörjdes av Corus delades upp, åtminstone från år 1993, mellan Vallourec, Dalmine och Mannesmann. Det följer av denna beskrivning av de två överträdelserna att de inte endast var förenliga med varandra utan att de även kompletterade varandra.
- 111 Vad gäller de av Mannesmanns argument som särskilt rör den brittiska marknaden, i synnerhet dess analys av tabellen i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet, skall det påpekas att det följer direkt av lydelsen i artikel 81.1 EG, såsom den tolkats i fast praxis, att avtal mellan företag, oberoende av dess verkan, är förbjudna när de har ett konkurrensbegränsande syfte (se, bland annat, domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-49/92 P, kommissionen mot Anic Partecipazioni, REG 1999, s. I-4125, punkt 123). I förevarande fall har kommissionen i huvudsak grundat sig på det konkurrensbegränsande syftet hos det avtal som beivrats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet och har därvid, särskilt i skälen 62–67, åberopat flera handlingar som enligt kommissionen styrker såväl att avtalet förelåg som att det hade ett konkurrensbegränsande syfte.
- 112 Även om det antas att Mannesmann kan visa att de siffror som återges i nämnda tabell inte i tillräcklig mån styrker kommissionens påståenden beträffande det faktiska skyddet av den brittiska marknaden, saknar denna omständighet betydelse för huruvida den överträdelse förelåg som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet.

- 113 Det framgår vidare av skäl 62 i det ifrågasatta beslutet, vilket i detta avseende grundas på Verlucas uttalanden av den 17 september 1996 att offshoremarknaden i Förenade kungariket var "halvskyddad". Den av Mannesmann åberopade omständigheten att det enligt tabellen i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet råder en lägre skyddsnivå på den brittiska marknaden än på de andra nationella marknader som omfattas av avtalet om uppdelning av marknaderna, inverkar överhuvudtaget inte på kommissionens bedömning.
- 114 Av det föregående framgår att talan inte kan bifallas på den förevarande grunden.

Huruvida kommissionens resonemang angående den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet har brister

— Parternas argument

- 115 Mannesmann har i samband med repliken gjort gällande att kommissionens materiella och rättsliga konstateranden rörande den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet är otillräckligt motiverade. Kommissionen har för det första behandlat olika delar i grundreglerna som rör förhållanden utom gemenskapen respektive förhållanden inom gemenskapen på ett enhetligt sätt. Kommissionen har inte gjort någon åtskillnad mellan bestämmelser som avser de japanska tillverkarnas tillgång till gemenskapsmarknaden och bestämmelser som rör gemenskapstillverkarnas tillgång till sina respektive nationella marknader. Kommissionen har grundat sig på samma bevisning (skälen 54, 63, 64, 66, 67, 129 och följande skäl i det ifrågasatta beslutet) för att fastställa att dessa två olika delar förelegat. Denna bevisning rör emellertid endast den externa delen av grundreglerna, det vill säga de japanska tillverkarnas tillgång till gemenskapsmarknaden. Av denna bevisning går det emellertid inte att sluta sig till huruvida det förelåg ett avtal som syftade till att skydda de nationella marknaderna inom gemenskapen.

- 116 För det andra har Mannesmann, likaledes i replikinlagen, kritiserat kommissionen för att den inte har visat att avtalet rörande tillgången till gemenskapsmarknaden uppfyller villkoren i artikel 81.1 EG angående påverkan på handeln mellan medlemsstater och förekomsten av märkbara begränsningar av konkurrensen inom den gemensamma marknaden.
- 117 Eftersom kommissionen inte med någon precision har avgränsat den relevanta marknaden, kunde den för det första inte bedöma om dessa två villkor vara uppfyllda.
- 118 Mannesmann har vidare hävdat att det avtal som ingåtts med de japanska företagen, såsom det har beskrivits av kommissionen, inte kan ha någon märkbar verkan på konkurrensen inom den gemensamma marknaden eller på handeln mellan medlemsstater. Mannesmann har bestridit de uppgifter som kommissionen har anfört, särskilt i bilagorna 1–4 i det ifrågasatta beslutet. Mannesmann har gjort gällande att tillverkarna av sömlösa stålrör inom gemenskapen utsätts för en verklig konkurrens på världsmarknaden från tillverkare i tredje länder, vilket kommissionen för övrigt har medgivit i sitt beslut av den 3 juni 1997 om att förklara en företagskoncentration förenlig med den gemensamma marknaden (ärende nr IV/M.906 — Mannesmann/Vallourec) på grundval av rådets förordning (EEG) nr 4064/89 (EGT C 238, s. 15). I skäl 103 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen för övrigt medgivit att den inte kunde visa en konkurrensbegränsande verkan på priser och anbud inom den gemensamma marknaden.
- 119 Mot bakgrund av den ifrågavarande marknads särskilda karaktär kunde slutligen de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig, enligt Mannesmann, inte räkna med att begränsa konkurrensen i den mening som avses i artikel 81.1 EG.
- 120 Mannesmanns argument som rör definitionen av den relevanta marknaden, och villkoren för att tillämpa artikel 81.1 EG, såvitt avser förekomsten av en märkbar begränsning av konkurrensen samt påverkan på handeln mellan medlemsstaterna,

utgör enligt kommissionen nya grunder. I enlighet med artikel 48.2 i rättegångsreglerna kan dessa grunder inte upptas till prövning.

- 121 I andra hand anser kommissionen att dessa grunder saknar fog. Definitionen av den relevanta marknaden överensstämmer med den definition som fastställdes i beslutet i det ovan nämnda ärendet Mannesmann/Vallourec, vilket framgår av skäl 29 och följande skäl i det ifrågasatta beslutet.
- 122 Enligt kommissionen framgår det tydligt av det ifrågasatta beslutet att den konkurrensbegränsande samverkan även omfattade skyddet för var och en av de berörda gemenskapstillverkarnas nationella marknader (skälen 62, 54, 66, 64 och 69 i det ifrågasatta beslutet). Det berörda avtalet kunde således på grund av sitt syfte påverka handeln mellan medlemsstater. Villkoren för att tillämpa artikel 81.1 EG var således uppfyllda, vilket fastställdes i skäl 102 i det ifrågasatta beslutet.
- 123 Vad sedan gäller verkan av det ovan nämnda avtalet på handeln mellan medlemsstaterna, har kommissionen hävdats att denna verkan är uppenbar eftersom var och en av de europeiska tillverkarna hade en dominerande ställning på respektive nationella marknader (se tabellen i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet). Mot bakgrund av avtalets syfte, vilket fastställdes i ovanstående punkt, är en bedömning av dess verkan under alla omständigheter inte nödvändig (domstolens dom av den 15 juli 1970 i mål 41/69, Chemiefarma mot kommissionen, REG 1970, s. 661, punkt 128, svensk specialutgåva, volym 1, s. 457, och av den 30 januari 1985 i mål 123/83, BNIC, REG 1985, s. 391, punkt 22).
- 124 Vad gäller frågan huruvida avtalet i förevarande fall hade en märkbar inverkan på gemenskapshandeln, har kommissionen erinrat om att de berörda gemenskapstillverkarnas försäljning på den tyska, den brittiska, den franska och den italienska marknaden motsvarade cirka 15 procent av den totala förbrukningen av OCTG-rör

och transportrör inom gemenskapen (skäl 106 i det ifrågasatta beslutet). På grund av den marknadsandel som gemenskapstillverkarna hade är det uppenbart att ett avtal om att skydda den tyska, den brittiska, den franska och den italienska marknaden på ett märkbart sätt påverkar handeln mellan medlemsstater. Det förhållandet att avtalet i fråga såvitt avser världsmarknaden enbart påverkade en liten andel av de berörda produkterna saknar betydelse i detta avseende.

— Förstainstansrättens bedömning

- 125 Förstainstansrätten konstaterar inledningsvis att i enlighet med artikel 48.2 i rättegångsreglerna kan sökandens ovan angivna anmärkningar faktiskt inte prövas, eftersom de hänför sig till frågan huruvida den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet på ett märkbart sätt påverkade handeln mellan medlemsstater.
- 126 Mannesmann har nämligen genom dessa argument, vilka framfördes för första gången i replikinlagen, kritiserat kommissionen för att ha gjort en felaktig rättstillämpning eller en oriktig bedömning vad gäller ett av villkoren för att tillämpa artikel 81.1 EG. Sökanden har således inte kritiserat kommissionen för bristande motivering trots de påståenden angående detta som gjorts i punkt 26 i dess replikinlaga. Eftersom grunderna i sak inte utgör tvingande rätt, till skillnad från de grunder som rör en bristande motivering, ankommer det inte på gemenskapsdomstolen att pröva dessa på eget initiativ (se analogt domstolens dom av den 2 april 1998 i mål C-367/95 P, REG 1998, s. I-1719, punkt 67).
- 127 Förstainstansrätten påpekar för alla eventualiteter att rätten i de mål som har förenats med förevarande mål såvitt avser förhandlingen (förstainstansrättens dom som meddelats denna dag i mål T-50/00, Dalmine mot kommissionen, REG 2004, s. II-2395, särskilt punkterna 156 och 157, och domen i det ovan i punkt 102 omnämnda målet JFE Engineering, mot kommissionen, särskilt punkterna 337 och 367–395) inte har godtagit argument som liknar dem som Mannesmann har anfört i detta hänseende.

- 128 Vad gäller argumenten som rör den påstådda avsaknaden av märkbara begränsningar av konkurrensen, vilka likaledes rör sakfrågan och inte motiveringen, anser förstainstansrätten att de kan upptas till prövning eftersom de understöder de argument som redan framförts i ansökan och vilka avser det förhållandet att kommissionen inte i tillräcklig mån har styrkt att det avtal som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet hade ett syfte eller en verkan som utgjorde en begränsning av konkurrensen i den mening som avses i artikel 81.1 EG.
- 129 Förstainstansrätten erinrar inledningsvis om att kommissionen i sak i första hand grundade sig på att det avtal som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet hade ett konkurrensbegränsande syfte (se ovan punkt 111).
- 130 Företag som ingår ett avtal i syfte att begränsa konkurrensen kan i detta hänseende i princip inte undgå tillämpningen av artikel 81.1 EG genom att göra gällande att deras avtal inte har haft en märkbar inverkan på konkurrensen.
- 131 Det avtal som beivrats genom artikel 1 i det ifrågasatta beslutet, som var avsett att dela upp marknaderna mellan medlemmarna i Europa-Japan-klubben, hade nämligen endast någon mening om dess syfte var att begränsa konkurrensen på ett märkbart sätt eller på ett sätt som var ändamålsenligt för nämnda medlemmar ur kommersiell synvinkel. Kommissionen har i tillräcklig mån fastställt att detta avtal faktiskt förelåg.
- 132 Härav följer att Mannesmanns argument, enligt vilka kommissionen inte med precision har avgränsat den berörda marknaden, saknar relevans. När ett beslut antas på grundval av artikel 81 EG föreligger det nämligen en skyldighet att göra en sådan avgränsning av marknaden endast om kommissionen utan en sådan avgränsning inte har möjlighet att avgöra huruvida det berörda avtalet kan påverka handeln mellan medlemsstater och har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrída konkurrensen inom den gemensamma marknaden (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 15 september 1998 i de

förenade målen T-374/94, T-375/94, T-384/94 och T-388/94, European Night Services m.fl., REG 1998, s. II-3141, punkterna 93–95 och 105). Om avtalets syfte som sådant är att begränsa konkurrensen genom en ”uppdelning av marknader”, är det i princip inte nödvändigt att exakt definiera de berörda geografiska marknaderna eftersom den befintliga eller potentiella konkurrensen på de berörda territorierna med nödvändighet har begränsats, oavsett om dessa territorier utgör ”marknader” i strikt mening eller inte.

133 Även om Mannesmann således skulle kunna visa att kommissionen i förevarande fall har definierat den marknad som berörs av den i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet fastställda överträdelsen på ett otillräckligt eller felaktigt sätt, inverkar denna omständighet inte på frågan om denna överträdelse föreligger eller inte.

134 Av ovanstående följer att ovan angivna anmärkningar inte kan godtas i sak, eftersom de hänför sig till frågan huruvida den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet hade till syfte eller resultat att begränsa konkurrensen på ett märkbart sätt.

Huruvida det föreligger en sådan överträdelse av artikel 81.1 EG som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet

Parternas argument

135 Mannesmann anser att kommissionen har gjort en uppenbart oriktig bedömning genom slutsatsen att de leveransavtal som Corus ingått med Vallourec, Dalmine och Mannesmann var avsedda att genomföra en gemensam affärsstrategi och utgjorde en överträdelse av artikel 81.1 EG.

136 Mannesmann har för det första hävdad att den bevisning som åberopats till stöd för konstaterandet att det förelåg en sådan överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet enbart berörde Vallourec och Corus (skälen 78, 91, 110, 146 och 152 i det ifrågasatta beslutet). Kommissionen har inte på något sätt styrkt Mannesmanns deltagande i genomförandet av de grundregler som antagits inom ramen för Europa-Japan-klubben. Eftersom de anmärkningar som kommissionen har riktat mot Mannesmann enbart hänför sig till avtal som Corus har ingått med tredje man, anser sig Mannesmann inte kunna försvara sig på ett ändamålsenligt sätt. Mannesmann har således begärt att förstainstansrätten skall vidta följande åtgärder för processledning:

— Förplikta kommissionen att till förstainstansrätten inge de handlingar som åberopats av Corus i mål T-48/00 och som avser de omständigheter som ligger till grund för den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet.

— Bevilja sökanden rätt att ta del av dessa handlingar i den mån de inte är sekretessbelagda, och att yttra sig över dessa i en tilläggsinlägga.

137 Kommissionen har tillbakavisat Mannesmanns påståenden och har hävdad att sökandens deltagande i den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet i tillräcklig mån har visats genom skälen 146–155 i nämnda beslut.

138 Mannesmann har för det andra bestridit kommissionens påstående att Corus ingått leveransavtalen avseende sömlösa rör inom ramen för en konkurrensbegränsande samverkan. Om detta hade varit fallet skulle Corus för det första inte ha väntat ytterligare två år för att ingå ett avtal med Mannesmann. I själva verket ingicks vart och ett av leveransavtalen för sig. De likheter som förelåg mellan dessa avtal förklaras av att Corus, som var part i samtliga avtal, önskade göra dessa enhetliga.

- 139 Vidare fanns det sakliga och legitima skäl för att ingå dessa avtal. Det var ett fullständigt välgrundat beslut av Corus att upphöra med tillverkningen av vissa typer av stålrör samtidigt som det behöll sin tillverkningskapacitet avseende gängning av sömlösa rör. Corus ingick ett leveransavtal med Vallourec eftersom detta företag behärskade gängningstekniken VAM, vilken var oundgänglig för att få tillgång till den brittiska marknaden för OCTG-premiumrör. Mannesmann har erinrat om att mål mellan detta företag och Vallourec avseende den industriella äganderätten till kopplingarna "premium" VAM ledde till avgöranden som var till det sistnämnda företagets fördel, och det kunde därigenom vinna marknadsandelar på Mannesmanns bekostnad. I stället för att dra sig tillbaka från den brittiska offshoremarknaden beslutade sig Mannesmann således för att fokusera på försäljningen av sömlösa rör utan gängade ändar som kan gängas av kunderna. Vallourec kunde för övrigt inte tillgodose hela Corus efterfrågan. Det var således mot denna bakgrund som Mannesmann levererade sömlösa rör till Corus.
- 140 Mannesmann har slutligen erinrat om att de berörda leveransavtalen endast avsåg rör som hade en diameter överstigande fem och en halv tum. De enda företagen inom gemenskapen som kunde tillverka rör med denna dimension var emellertid Vallourec, Dalmine och Mannesmann. Genom att vända sig till dessa tre företag och genom att på detta sätt diversifiera sina leveranskällor, kunde Corus skydda sig mot risken för prisökningar. Kommissionen har således inte fog för att kritisera detta företag för att på detta sätt ha försökt maximera sin vinst av försäljningen av sina slutprodukter.
- 141 Kommissionen har tillbakavisat denna tolkning. Kommissionen har gjort gällande att det verkliga syftet med de berörda leveransavtalen var att genomföra de grundregler som antagits inom ramen för Europa-Japan-klubben, vilka hade till syfte att skydda de nationella marknaderna (skäl 146 i det ifrågasatta beslutet).
- 142 Dessa avtal, som förnyades år 1993, ingår således i en konkurrensbegränsande samverkan som strider mot artikel 81.1 EG. I dessa avtal föreskrevs att leveranserna till Corus skulle delas upp mellan Vallourec, Dalmine och Mannesmann, och att fördelningen skulle motsvara 40, 30 respektive 30 procent. Även om Corus ingått

dessa avtal vid olika tillfällen utgör de en enda överträdelse av artikel 81.1 EG. Oberoende av vilken betydelse det hade att Mannesmann behärskade VAM-tekniken, anser kommissionen att detta företags deltagande i en konkurrensbe-gränsande samverkan avseende sömlösa stålrör är styrkt.

- 143 Dessutom hade Corus inte något berättigat intresse av att ingå de berörda avtalen. Eftersom det fanns ett överskott på sömlösa stålrör behövde Corus inte frukta vare sig leveranssvårigheter eller höga priser. Vad gäller argumentet att man inte kan kritisera Corus för att det ville maximera sina vinster från försäljningen av sina slutprodukter, har kommissionen på nytt anfört att detta företags strategi var en del av en olovlig samverkan.
- 144 För det tredje har Mannesmann hävdat att Corus leveransavtal inte strider mot artikel 81.1 EG. Mannesmann har i detta hänseende påpekat att leveranserna till Corus skedde i betydligt mindre omfattning än den nivå vid vilken kommissionen normalt ingriper beträffande vertikala avtal. Som exempel har Mannesmann angivit att det i kommissionens förordning (EG) nr 2790/1999 av den 22 december 1999 om tillämpningen av artikel 81.3 i fördraget på grupper av vertikala avtal och samordnade förfaranden (EGT L 336, s. 21) föreskrivs att endast sådana klausuler som innebär en skyldighet för köparen att göra mer än 80 procent av sina årliga inköp hos samma leverantör skall anses utgöra konkurrensklausuler. Om denna nivå inte uppnås anses dessa avtal vara rättsenliga.
- 145 Mannesmann anser att det sätt som Corus använder för att göra sina inköp inte medför en begränsning av konkurrensen. Eftersom det inte finns någon ensamrätt innebär Corus beslut att tilldela var och en av de tre leverantörerna en angiven andel av dess årliga inköpsvolym inte att konkurrensen snedvrids. Det finns ett överskott i utbudet av sömlösa stålrör och Corus behov är förutsebara. Mot denna bakgrund kunde Corus rimligen tilldela sina leverantörer en leveranskvot i stället för att i leveransavtalen föreskriva den nödvändiga kvantiteten varor.

- 146 Mannesmann har tillagt att priset på de relevanta produkterna förhandlades individuellt och att det därefter kunde korrigeras i enlighet med en formel som grundades på marknadens utveckling. Sådana indexklausuler är vanligt förekommande i långfristiga avtal och de är motiverade med hänsyn till de prisfluktuationer som karaktäriserar stålårssektorn. Dessa avtal innebar inte ett utbyte av sekretessbelagd information. Corus skulle endast överföra de ändringsuppgifter till Mannesmann som följde av korrigeringsformeln. Det följer för övrigt av kommissionens beslutspraxis att den aldrig har ansett att sådana klausuler strider mot artikel 81.1 EG.
- 147 Vad gäller övriga bestämmelser i de berörda avtalen har Mannesmann hävdatt att kommissionen har lagt särskild vikt vid vitesklausulerna, trots att dessa saknar relevans i förhållande till konkurrensrätten. Det förhållandet att det inte föreskrevs några stränga avtalsviten i samband med utebliven leverans av produkter, förklaras av att det fanns ett överskott i utbudet av dessa produkter som gjorde det enkelt för Corus att klara försörjningen.
- 148 I sin replikinlaga har Mannesmann slutligen hävdatt att de två villkor som föreskrivs i artikel 81.1 EG, nämligen att det skall föreligga dels en märkbar påverkan på gemenskapshandeln, dels en begränsning av konkurrensen, inte är uppfyllda i förevarande fall. Det framgår av motiven i det ifrågasatta beslutet (skäl 147) att det avtal som avses i artikel 2 i detta beslut hade till syfte att begränsa de japanska tillverkarnas tillgång till den brittiska marknaden. En konkurrensbegränsande samverkan av detta slag påverkar handeln mellan gemenskapen och Japan men den påverkar inte handeln mellan medlemsstater eller konkurrensen på gemenskapsmarknaden.
- 149 Under alla förhållanden är verkan av det avtal som avses i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet försumbar i förhållande till omfattningen av handeln mellan Japan och gemenskapen. Mannesmann har kritiserat kommissionen för att den i detta avseende inte i tillräcklig mån har analyserat den berörda marknaden. Mannesmann har framhållit att den brittiska marknaden motsvarar cirka 2,5 procent av världsförbrukningen av OCTG-rör, sömlösa rör inbegripet. De sistnämnda rören

motsvarar 16 procent av marknaden för OCTG-rör (bilaga 2 till det ifrågasatta beslutet). Den påstådda samverkan avser en omfattning som befinner sig långt under de nivåer som fastställts i punkt 9 i kommissionens meddelande 97/C 372/04 om avtal av mindre betydelse år 1997 som inte omfattas av artikel [81].1 i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EGT C 372, 1997, s. 13) (nedan kallat 1997 års meddelande).

- 150 Kommissionen har tillbakavisat dessa argument, som den anser har liten trovärdighet. Den har erinrat om att leveransavtalen gav Vallourec, Dalmine och Mannesmann rätt att leverera en fastställd andel sömlösa stålrör till Corus oberoende av den kvantitet som det sistnämnda företaget faktiskt förbrukade. Dessa företag hade inget intresse av att konkurrera avseende priset på sömlösa stålrör som gängas i Förenade kungariket.
- 151 Kommissionen har för det första påpekat att förordning nr 2790/1999 inte är tillämplig i förevarande fall, och har därefter angivit att den bedömde det avtalsvite som föreskrevs i leveransavtalen endast i syfte att kontrollera om betydelsen av leveransfristerna ur objektiv synvinkel kunde motivera Corus beslut att endast göra sina inköp från gemenskapsföretag. Kommissionen fastställde att klausulen rörande leveransfrister endast hade införts i syfte att utesluta de japanska tillverkarna.
- 152 Slutligen har kommissionen gjort gällande att de grunder som Mannesmann har anfört angående det förhållandet att konkurrensbegränsningarna skall vara märkbara och att det skall föreligga en påverkan på handeln mellan medlemsstater, inte kan upptas till prövning eftersom de har åberopats för sent. Mannesmann har på samma sätt först i samband med repliken åberopat att artikel 2 i det ifrågasatta beslutet är rättsstridig i enlighet med meddelandet från år 1997. Det är i båda fallen fråga om nya grunder som inte kan upptas till prövning i enlighet med artikel 48.2 i rättegångsreglerna.

153 I andra hand har kommissionen gjort gällande att dessa grunder inte kan läggas till grund för att bifalla talan.

154 Vad gäller argumentet att 1997 års meddelande bör tillämpas, har kommissionen påpekat att eftersom referensperioden som fastställts för påförande av böter sträcker sig från år 1990 till år 1995, borde sökanden i stället ha yrkat att kommissionens meddelande av den 3 september 1986 om avtal av mindre betydelse som inte omfattas av artikel [81] i Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen (EGT C 231, s. 2) skall tillämpas. Den tröskelnivå på 5 procent som föreskrivs i detta meddelande avser inte världsmarknaden utan den relevanta geografiska marknaden inom gemenskapens territorium. I förevarande fall motsvarar leveransavtalen 78–84 procent av förbrukningen på den brittiska marknaden och 13–24 procent av förbrukningen på gemenskapsmarknaden. Vidare är de berörda företagens omsättning mycket högre än den tröskelnivå på 200 miljoner euro som föreskrivs i detta meddelande. Kommissionen har vidare tillagt att de tröskelnivåer i 1997 års meddelande som Mannesmann har begärt tillämpning av i förevarande fall, uppenbarligen inte har iakttagits.

155 Slutligen anser kommissionen att en eventuell ogiltigförklaring av artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte skulle påverka det bötesbelopp som har påförts Mannesmann, eftersom den överträdelse som avses i denna bestämmelse inte har gjorts till föremål för någon självständig sanktionsåtgärd.

Förstainstansrättens bedömning

156 Det skall inledningsvis påpekas att Mannesmanns begäran om att kommissionen i förevarande mål skulle förpliktas inge de handlingar som Corus ingivit i mål T-48/00 har förlorat sitt föremål, eftersom de sju mål som rör det ifrågasatta beslutets rättsenlighet, däribland förevarande mål och mål T-48/00, har förenats såvitt avser

förhandlingen, vilket innebär att samtliga sökande på förstainstansrättens kansli har kunnat ta del av inlagor och bilagor som ingivits i de övriga målen, med förbehåll för att vissa handlingar är sekretessbelagda. Mannesmann har således fått tillgång till samtliga ifrågasatt handlingar och har kunnat yttra sig, i den mån företaget så önskat, angående innehållet i dessa handlingar vid förhandlingen. Mot denna bakgrund saknas det anledning att tillstyrka sökandens tilläggsyrkande om att få inge en ny inlaga för detta ändamål.

- 157 Kommissionen har i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet på följande sätt beskrivit syftet och verkan av det tre leveransavtalen:

”Syftet med avtalen var att förse ‘ledaren’ på marknaden för OCTG-rör i Nordsjön med rör med ogängade ändar och att bibehålla en nationell tillverkare i Förenade kungariket. Därmed skulle man kunna upprätthålla respekten för [‘grundreglerna’] inom ramen för Europa-Japan-klubben. Avtalen hade som främsta syfte och resultat att alla leveranser till konkurrenten [Corus] (från 1994 Vallourec) delades upp mellan [Mannesmann], Vallourec och Dalmine. Genom avtalen gjordes inköpspriserna på rör med ogängade ändar beroende av priserna på [Corus] rör med gängade ändar. De innehöll också en inskränkning av [Corus] frihet att välja leverantör (Vallourec från februari 1994) och tvingade det senare företaget att meddela sina konkurrenter de faktiska försäljningspriserna och sålda kvantiteter. Vidare åtog sig [som Mannesmann], Vallourec (fram till februari 1994) och Dalmine att till en konkurrent ([Corus], därefter Vallourec från mars 1994) leverera kvantiteter som var okända i förväg.”

- 158 Innehållet i de leveransavtal som ingivits till förstainstansrätten, särskilt det avtal som ingåtts av Mannesmann och Corus den 9 augusti 1993, bekräftar i huvudsak de faktiska uppgifter som åberopats i nämnda skäl 111 i det ifrågasatta beslutet samt i skälen 78–82 och 153. Tillsammans innebär dessa avtal, åtminstone från och med den 9 augusti 1993, att Corus behov av sömlösa rör fördelades mellan tre andra europeiska tillverkare (40 procent för Vallourec, 30 procent för Dalmine och 30 procent för Mannesmann). Dessutom fastställdes i vart och ett av dessa avtal att det pris som Corus betalade för de sömlösa rören skulle fastställas i enlighet med en matematisk formel enligt vilken det pris som Corus erhöll för sina rör med gängade ändar skulle beaktas.

- 159 Av dessa konstateranden följer att syftet eller, åtminstone, verkan av dessa leveransavtal var att ersätta risken för konkurrens mellan de fyra europeiska tillverkarna med en förhandlad fördelning av den vinst som kunde erhållas genom försäljning av rör med gängade ändar på den brittiska marknaden (se, analogt, beträffande samordnade förfaranden domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkt 3150).
- 160 Genom vart och ett av dessa leveransavtal har Corus bundit sina tre gemenskapskonkurrenter på ett sådant sätt att den faktiska konkurrensen från dessa tillverkare, samt varje möjlighet till en sådan konkurrens, helt försvunnit på Corus hemmamarknad till priset av att nämnda företag inte längre fritt kunnat välja leverantörer. Om Corus försäljning av rör med gängade ändar minskade skulle nämligen även dessa tre konkurrenters försäljning av sömlösa rör minska. Dessutom skulle vinstmarginalen på försäljningen av sömlösa rör, som de tre leverantörerna förbundit sig till, också minska för det fall det pris som Corus kunde erhålla för sina rör med gängade ändar skulle minska, och den skulle till och med kunna förvandlas till en förlust. Mot denna bakgrund var det praktiskt taget otänkbart att dessa tre tillverkare verkligen skulle konkurrera med Corus på den brittiska marknaden för rör med gängade ändar, i synnerhet beträffande priset (se skäl 153 i det ifrågasatta beslutet).
- 161 I gengäld har var och en av Corus tre konkurrenter inom gemenskapen genom att ingå sådana avtal säkerställt sitt indirekta deltagande på Corus hemmamarknad och fått viss del i den vinst som härrör från detta. För att erhålla dessa fördelar har de avstått från möjligheten att sälja rör med gängade ändar på den brittiska marknaden och, åtminstone från och med undertecknandet av det tredje avtalet den 9 augusti 1993, genom vilket Mannesmann tilldelades de återstående 30 procenten, avstått från möjligheten att leverera en större andel sömlösa rör till Corus än den som i förväg tilldelats respektive företag.
- 162 Dessutom har Corus konkurrenter godtagit den kostsamma skyldigheten, som därigenom inte är normal ur affärsmässig synvinkel, att till detta företag leverera den

mängd rör som fastställts i förväg enbart med hänvisning till den försäljning av rör med gängade ändrar som detta företag genomför. Denna skyldighet stärkte det olovliga beroendeförhållandet mellan dessa tillverkare och Corus, eftersom dessa leverantörer var beroende av den affärspolitik som Corus bedrev på grund av att de var avtalsrättsligt bundna till det sistnämnda företaget.

- 163 Det kan konstateras att om leveransavtalen inte hade funnits skulle de tre europeiska tillverkarna förutom Corus i normala fall, om man bortser från grundreglerna, haft ett verkligt affärsmässigt intresse, eller åtminstone ett potentiellt intresse, av att faktiskt konkurrera med Corus på den brittiska marknaden för rör med gängade ändrar samt av att konkurrera med varandra avseende leveranser av sömlösa rör till Corus.
- 164 Förstainstansrätten påpekar i detta hänseende vidare att vart och ett av leveransavtalen hade ingåtts för en inledande löptid på fem år. Denna relativt långa löptid bekräftar och förstärker dessa avtals konkurrensbegränsande karaktär, särskilt eftersom Mannesmann och Corus två andra leverantörer faktiskt hade avstått från att direkt kunna utnyttja en eventuell tillväxt under denna period på den brittiska marknaden för rör med gängade ändrar.
- 165 Vad gäller Mannesmanns specifika argument att prisformeln som anges i kontrakten endast utgör en indexklausul, påpekar förstainstansrätten att kommissionen har ansett att det är fråga om en konkurrensbegränsande klausul eftersom det pris som Corus betalar var och en av leverantörerna för sömlösa rör fastställs i förhållande till det pris som Corus erhåller för sina rör med gängade ändrar, och priset beräknas på samma sätt för de tre leverantörerna. Förstainstansrätten konstaterar att även om det antas att utgångspriset för att leverera rör med gängade ändrar verkligen förhandlades individuellt mellan Corus och var och en av leverantörerna, lästes det affärsmässiga styrkeförhållandet mellan Corus och vart och ett av dessa företag, något som återspeglade sig i priset. Därmed upphävdes varje möjlighet till konkurrens beträffande priset på rör med gängade ändrar som levererades till Corus. Valet av index i form av priset på gängade rör som såldes av Corus är inte

neutralt och medför att den berörda formeln helt skiljer sig från en vanlig indexklausul. Såsom påpekats ovan i punkt 160 medförde detta val att de tre leverantörerna, som även själva tillverkade gängade rör, förlorade allt kommersiellt intresse av att konkurrera med Corus avseende priset på marknaden i Förenade kungariket.

- 166 Formeln för att fastställa priset på rör med gängade ändrar som föreskrevs i de tre leveransavtalen innebär för övrigt, såsom kommissionen har påpekat, ett rättsstridigt utbyte av affärsuppgifter (se skäl 153 i det ifrågasatta beslutet, se även skäl 111 i detta beslut), som skall förbli sekretessbelagda för att inte äventyra de konkurrerande företagens självständighet vid utformningen av deras affärspolitik (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens domar av den 11 mars 1999 i mål T-141/94, Thyssen Stahl mot kommissionen, REG 1999, s. II-347, punkt 403, och i mål T-151/94, British Steel mot kommissionen, REG 1999, s. II-629, punkterna 383 och följande punkter).
- 167 Mannesmanns argument att den sekretessbelagda informationen angående den mängd rör som Corus sålt och det pris som dess kunder betalt inte lämnades till Mannesmann, medför inte att detta företag mot bakgrund av omständigheterna i förevarande fall kan undgå ansvar.
- 168 Vad gäller den mängd gängade rör som Corus sålt konstaterar förstainstansrätten att dess leverantörer, och däribland Mannesmann, enkelt kunde räkna fram denna uppgift eftersom vart och ett av dessa företag i princip levererade en fastställd procentandel av Corus behov.
- 169 Däremot är det riktigt som Mannesmann har påpekat att Corus inte till sina avtalsparter som sådana angav det faktiska pris som det erhöll för sina gängade rör. Påståendet i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet, enligt vilket Corus enligt leveransavtalen "tvingade[s] meddela sina konkurrenter de faktiska försäljningspriserna" innebär att omfattningen av avtalsförpliktelserna i detta avseende har

överdrivits. Kommissionen har emellertid i skäl 153 i det ifrågasatta beslutet och vid förstainstansrätten med rätta påpekat att det rådde ett matematiskt förhållande mellan dessa priser och det pris som betalades för rör utan gängade ändar, vilket medförde att det tre berörda leverantörerna med avseende på varje prisfluktuation beträffande gängade rör som såldes av Corus erhöll exakta uppgifter angående riktningen, tidpunkt och omfattning.

- 170 Förstainstansrätten konstaterar för det första att överlämnandet av dessa uppgifter till konkurrenter strider mot artikel 81.1 EG och för det andra att arten av denna överträdelse i sak dessutom är densamma oavsett om det är priset på de gängade rören i sig eller enbart information rörande dessa prisers fluktuationer som har varit föremål för uppgiftslämnandet. Mot denna bakgrund anser förstainstansrätten att den felaktighet som har påpekats i föregående punkt är obetydlig i det vidare sammanhang som den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet ingår i och att den följaktligen överhuvudtaget inte påverkar konstaterandet att det förelåg en sådan överträdelse.
- 171 Vad gäller Mannesmanns argument som grundas på förordning nr 2790/1999 påpekar förstainstansrätten för det första att denna förordning inte är direkt tillämplig i förevarande fall, eftersom det ifrågasatta beslutet antogs den 8 december 1999 och artikel 2 i detta beslut, såvitt avser Mannesmann, hänför sig till en period som avser åren 1993–1997, det vill säga en period som föregick det datum då de relevanta bestämmelserna i förordning nr 2790/1999 trädde i kraft, nämligen den 1 juni 2000.
- 172 I den mån denna förordning inte desto mindre skulle kunna vara relevant såsom vägledning i förevarande fall med hänsyn till att den innehåller ett ställningstagande av kommissionen från december 1999 om att vertikala avtal endast i ringa mån är skadliga för konkurrensen, påpekar förstainstansrätten att denna förordning utgör en tillämpning av artikel 81.3 EG. Av artikel 4 i förordning nr 17 följer emellertid att avtal mellan företag endast kan bli föremål för ett individuellt undantag i enlighet med denna bestämmelse om kommissionen i detta syfte har underrättats om avtalen, något som inte har skett i förevarande fall.

- 173 Härav följer att frågan huruvida de berörda avtalen är rättsenliga endast kan bedömas mot bakgrund av artikel 81.1 EG. Det förhållandet, om det antas vara fastställt, att dessa avtal med stöd av den politik som kommissionen bedriver och såsom framgår av förordning nr 2790/1999 uppfyllde de materiella villkoren i artikel 81.3 EG rörande beviljandet av undantag, saknar relevans i förevarande fall. Tvärtom bekräftar enligt kommissionen antagandet av denna förordning i december 1999 att sådana avtal i princip strider mot artikel 81.1 EG eftersom de kräver en tillämpning av artikel 81.3 EG. Följaktligen kan Mannesmanns argument som grundas på förordning nr 2790/1999 inte godtas.
- 174 Förstainstansrätten konstaterar dessutom att eftersom den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet utgjordes av konkurrensbegränsande bestämmelser i leveransavtalen som sådana, är de ovan anförda övervägandena tillräckliga för att fastställa att det förelåg en sådan överträdelse.
- 175 Oberoende av den faktiska nivån av samordning mellan de fyra europeiska tillverkarna, konstaterar förstainstansrätten att var och en av dessa tillverkare faktiskt har ingått ett av de leveransavtal som begränsade konkurrensen och som stred mot artikel 81.1 EG såsom fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet. Även om det i artikel 2.1 i det ifrågasatta beslutet anges att leveransavtalen har ingåtts ”i samband med den överträdelse som nämns i artikel 1”, framgår det tydligt av lydelsen i skäl 111 i det ifrågasatta beslutet att det är själva ingåendet av dessa avtal som utgör den överträdelse som konstaterats i artikel 2.
- 176 Även om Mannesmann skulle lyckas visa att ingåendet av dess leveransavtal med Corus objektivt kan anses förenligt med dess kommersiella intressen, påverkar denna omständighet inte på något sätt kommissionens påstående att detta avtal var rättsstridigt. Konkurrensbegränsande förfaranden sker nämligen ofta i de enskilda företagens kommersiella intresse, åtminstone på kort sikt.

- 177 Mot bakgrund av dessa konstateranden är det inte nödvändigt att lösa den skiljaktighet som råder mellan parterna beträffande betydelsen av de sanktionsåtgärder som föreskrivs i avtalen beträffande utebliven leverans, nämligen att enbart en motsvarande nedsättning skall göras för den berörda leverantören, eftersom Mannesmanns argument i detta hänseende syftar till att visa att det ur kommersiell synvinkel var logiskt för Corus att ingå de tre leveransavtalen med den angivna lydelsen. Argumentet att de enda företag inom gemenskapen som kunde tillverka rör med denna dimension var Vallourec, Dalmine och Mannesmann är av samma skäl utan relevans.
- 178 Detta gäller även Mannesmanns argument angående Vallourecs kommersiella styrka på marknaden för gängade rör — vilket var en följd av dess patent på premiumkopplingen kallad VAM — som i huvudsak hänför sig till de kommersiella intressen som lett Mannesmann till att ingå leveransavtal för rör utan gängade ändar med Corus och därför saknar relevans. Dessa argument gör det i viss mån möjligt att sätta in kommissionens påståenden, att Mannesmanns faktiska konkurrens på den brittiska marknaden för gängade rör upphävts, i sitt sammanhang, men de påverkar inte det huvudsakliga konstaterandet att parterna i leveransavtalen har ersatt de risker som en verklig konkurrens innebär med ett samarbete, eller till och med en kommersiell säkerhet, på den brittiska marknaden för rör utan gängade ändar och gängade rör.
- 179 Eftersom den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet är styrkt, är det inte heller helt nödvändigt att undersöka kommissionens resonemang angående den samordning som skett mellan de fyra europeiska tillverkarna (se ovan punkt 171). I synnerhet är det inte nödvändigt att för detta ändamål pröva Mannesmanns argument rörande den rad av indicier som inte framgår av leveransavtalen och som kommissionen åberopat för att visa att denna samordning verkligen ägt rum.
- 180 Eftersom omfattningen av den samordning som skett mellan de fyra europeiska tillverkarna vad gäller den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet emellertid är relevant för att pröva andra grunder som anförts i förevarande fall, skall förstainstansrätten pröva vilken grad av samordning som förekommit.

181 Det skall i detta sammanhang påpekas att beteenden som sker på ett allmänt plan och som syftar till att uppnå ett gemensamt mål kan anses vara följden av ett enda avtal (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkt 4027). Om kommissionen visar att ett företag när det deltog i en konkurrensbegränsande samverkan visste eller nödvändigtvis borde ha vetat att det därigenom deltog i ett enda avtal, kan dess deltagande i den berörda samverkan utgöra ett uttryck för att det anslutit sig till detta avtal (se, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkterna 4068 och 4109).

182 I detta avseende är handlingen Bedömning av VAM-avtalet av den 23 mars 1990 särskilt relevant. Under rubriken "Scenario II" angav Verluca att det fanns en möjlighet att "få japanerna att inte agera på den [brittiska] marknaden och att problemet skulle lösas mellan européer". Han angav vidare att "i detta fall skulle rören utan gängade ändar faktiskt delas upp mellan [Mannesmann], [Vallourec] och Dalmine". I nästa stycke påpekade han att "man hade förmodligen intresse av att knyta [Vallourecs] försäljning både till priset och till den volym av VAM som [Corus] sålde".

183 Med hänsyn till att det sistnämnda förslaget exakt motsvarar den huvudsakliga lydelsen i det avtal som ingicks mellan Vallourec och Corus sex månader senare, framgår det tydligt att denna strategi faktiskt har tillämpats av Vallourec och att nämnda avtal undertecknades för att genomföra den.

184 Det förhållandet att ett praktiskt taget identiskt avtal därefter undertecknades mellan Corus och var och en av medlemmarna i Europa-Japan-klubben, det vill säga Dalmine och därefter Mannesmann, som innebar att Corus behov av rör utan gängade ändar faktiskt fördelades mellan de tre medlemmarna i Europa-Japan-klubben från och med augusti 1993 precis på det sätt som Verluca hade avsett, bekräftar att de tre avtalen måste ha ingåtts i syfte att genomföra en gemensam strategi som föreslagits inom ramen för företagens samordning inom nämnda klubb.

185 Denna slutsats stöds av bevisning som åberopats av kommissionen i bland annat skäl 91 i det ifrågasatta beslutet, vilket har följande lydelse:

”Den 21 januari 1993 skickade [Corus] ett dokument till Vallourec (det är sannolikt att det även skickades till [Mannesmann] och Dalmine) med olika förslag till en överenskommelse om omstrukturering av sektorn för sömlösa rör. Förslagen skulle diskuteras vid ett möte på Heathrow den 29 januari 1993 mellan Mannesmann, Vallourec, Dalmine och Corus (sidan 4628 [i kommissionens akt, det vill säga den första sidan i handlingen kallad förslag till en överenskommelse om omstrukturering av sektorn för sömlösa rör]). I dokumentet sägs: ‘ [Corus] has indicated its intention to withdraw eventually from seamless tube manufacture. It seeks to do this in an orderly and controlled manner in order to avoid disruption in the supply of tubes to its customers and to assist these producers who acquire the business to retain the order load... Discussions have been held over the last six months between [Corus] and other producers interested in acquiring assets from [Corus] and [Corus] believes that there is a consensus to proceed along the lines described in this paper’. [Corus har angivit att det så småningom avser att upphöra med tillverkningen av sömlösa rör. Det avser att genomföra detta på ett ordnat och kontrollerat sätt i syfte att undvika att dess kunder drabbas av ett avbrott i leveranserna av rör och i syfte att hjälpa de tillverkare som övertar verksamheten att bibehålla ordervolymen... Diskussioner har hållits under de senaste sex månaderna mellan Corus och andra tillverkare som är intresserade av att överta tillgångar från Corus, och Corus anser att det råder samförstånd om att fortsätta i enlighet med vad som beskrivs i denna handling.] Ett av förslagen gick ut på att OCTG-verksamheten skulle överlätas till Vallourec, samtidigt som gällande avtal om leverans av rör med ogångade ändar mellan [Corus] och Vallourec, [Mannesmann] och Dalmine skulle bibehållas, med samma proportioner. Samma dag ägde ett möte rum mellan [Mannesmann] och [Corus], där [Mannesmann] ‘agreed that Vallourec should take the lead in the future ownership of the OCTG Business’[godtog att Vallourec skulle ta ledningen när det gäller förvärvet av OCTG-verksamheten] (sidan 4626 [i kommissionens akt, det vill säga en sida i form av ett fax som skickades den 22 januari 1993 av Davis på Corus till Patrier på Vallourec]). I ett dokument från Dalmine med rubriken ‘Seamless steel tube system in Europe and market evolution’[systemet med sömlösa stålrör i Europa och marknadens utveckling] som återfinns på sidan 2051 i kommissionens akt (sidan 2053 [i kommissionens akt]) från maj–augusti 1993 konstateras att problemet [Corus] endast kunde lösas på ett för alla parter godtagbart sätt av de europeiska företagen. Även Dalmine medgav att det var nödvändigt att Vallourec förvärvade [Corus] anläggningar.”

186 Förstainstansrätten påpekar vidare att Vallourec i anteckningen strategisk bedömning, som citeras i skäl 80 i det ifrågasatta beslutet, angav en möjlighet till samordning mellan detta företag, Dalmine och Mannesmann angående leverans av

rör utan gängade ändrar till Corus. Dessutom hänvisade kommissionen i skäl 59 i det ifrågasatta beslutet till handlingen ”g) japansk” och i synnerhet till den kalender som återfinns på sidan fyra i denna handling (sidan 4912 i kommissionens akt), för att fastställa att de europeiska tillverkarna höll förberedande möten innan de träffade de japanska tillverkarna i syfte att samordna sina ståndpunkter och framställa gemensamma förslag inom ramen för Europa-Japan-klubben.

- 187 Det följer av den skriftliga bevisning som åberopats av kommissionen i det ifrågasatta beslutet och vilken det erinrats om ovan att de fyra gemenskapstillverkarna faktiskt träffades för att samordna sina ståndpunkter inom ramen för Europa-Japan-klubben innan det interkontinentala mötet inom denna klubb ägde rum. Detta var fallet åtminstone under år 1993. Det är även fastställt att nedläggningen av Corus gängningsanläggning i Clydesdale och Vallourecs uppköp av denna anläggning samt Dalmines och Mannesmanns leveranser av rör utan gängade ändrar till detta företag var föremål för diskussioner under dessa möten. Det är således otänkbart att Mannesmann kunde sakna kännedom om innehållet i den strategi som utarbetats av Vallourec och om det förhållandet att dess leveransavtal med Corus utgjorde en del av ett mer vidsträckt konkurrensbegränsande avtal som påverkade såväl marknaden för gängade standardrör som marknaden för rör utan gängade ändrar.
- 188 Vad gäller Mannesmanns argument att det tredje leveransavtalet mellan Corus och detta företag ingåtts mycket senare än de två andra, vilket medförde att kommissionen inte kunde dra slutsatsen att det förelåg en enda överträdelse som omfattade de fyra europeiska tillverkarna, påpekar förstainstansrätten att avsaknaden av ett leveransavtal mellan Mannesmann och Corus före år 1993 inte påverkar kommissionens bedömning. Även om strategin att dela upp leveranserna av rör utan gängade ändrar inte genomfördes fullt ut förrän vid den tidpunkt då Corus hade tre leverantörer, innebar undertecknandet av de två andra avtalen nämligen att detta projekt genomfördes delvis innan det genomfördes fullständigt.
- 189 Såsom kommissionen har påpekat vid förstainstansrätten, utgör det dessutom ett stöd för kommissionens bedömning att det i handlingen kallad Förslag till en överenskommelse om omstrukturering av sektorn för sömlösa rör av den 21 januari

1933 angavs att det förhållandet att Mannesmann redan levererade rör utan gängade ändar till Corus inte alls, såsom Mannesmann har gjort gällande, var oförenligt med undertecknandet av ett leveransavtal mellan Corus och Mannesmann i augusti 1993. Även om kommissionen av försiktighetsskäl slog fast att den överträdelse som avses i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet såvitt avser Mannesmann endast förelåg från och med den 9 augusti 1993 med hänsyn till att Mannesmanns undertecknande av ett leveransavtal med Corus denna dag utgjorde ett säkert bevis för dess deltagande i överträdelsen, följer det emellertid av den ovan nämnda hänvisningen att Mannesmann i verkligheten levererade rör utan gängade ändar till Corus från och med januari 1993.

- 190 Det följer således av den bevisning som kommissionen åberopat i det ifrågasatta beslutet att Vallourec hade utarbetat en strategi för att skydda marknaden i Förenade kungariket och ingått ett leveransavtal med Corus, som gjorde det möjligt att bland annat i ett första steg genomföra denna strategi. Dalmine och Mannesmann anslöt sig senare till dessa företag, vilket stöds av att vart och ett av dessa två företag ingått ett leveransavtal med Corus.
- 191 Förstainstansrätten anser slutligen att påståendena att handeln mellan medlemsstater inte påverkats på ett märkbart sätt, i överensstämmelse med kommissionens argument, med stöd av artikel 48.2 i rättegångsreglerna inte kan upptas det prövning.
- 192 Mannesmann har nämligen med dessa argument, som framfördes för första gången i företagets replik, kritiserat kommissionen för att har gjort en felaktig rättstillämpning eller en oriktig bedömning vad gäller ett av villkoren för att tillämpa artikel 81.1 EG. Eftersom grunderna i sak inte rör tvingande rätt, ankommer det inte på gemenskapsdomstolen att på eget initiativ pröva dessa.
- 193 Det skall i fullständighetens intresse påpekas att förstainstansrätten inte godtog liknande argument som framförts av Mannesmann i de mål som förenats med

förevarande mål såvitt avser förhandlingen (domen i det ovan i punkt 127 omnämnda målet Dalmine mot kommissionen, särskilt punkterna 156 och 157, och domen i det ovan i punkt 102 omnämnda målet JFE Engineering mot kommissionen, särskilt punkterna 367–374 och 386–395).

- 194 Vad gäller argumenten att det avtal som ingåtts mellan Mannesmann och Corus endast hade en ringa konkurrensbegränsande verkan, anser förstainstansrätten att de kan upptas till prövning eftersom de utgör en förstärkning av de argument som redan framförts i ansökan och i vilka det görs gällande att kommissionen inte har styrkt att de leveransavtal som blivit föremål för sanktionsåtgärder i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet hade till syfte eller verkan att begränsa konkurrensen i den mening som avses i artikel 81 EG.
- 195 Förstainstansrätten erinrar för det första om att kommissionen i sak i förevarande fall inte endast grundade sig på verkan av det avtal som blev föremål för sanktionsåtgärder i enlighet med artikel 2 i det ifrågasatta beslutet utan även på dess konkurrensbegränsande syfte (se skäl 111 i det ifrågasatta beslutet samt ovan punkterna 157 och följande punkter).
- 196 Företag som i detta hänseende ingår avtal som bland annat har till syfte att begränsa konkurrensen kan i princip inte undgå tillämpningen av artikel 81.1 EG genom att göra gällande att deras avtal inte bör ha någon märkbar inverkan på konkurrensen (se även ovan punkt 130).
- 197 De avtal som blivit föremål för sanktionsåtgärder i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet har, såsom framgår ovan av punkterna 179 och följande punkter, nämligen ingåtts bland annat för att dela upp leveranserna av rör utan gängade ändar till Corus, som var "huvudleverantör" (leader) (se skäl 111 i det ifrågasatta beslutet) på marknaden i Förenade kungariket bland de europeiska konkurrenterna som även var medlemmar

av Europa-Japan-klubben. I dessa avtal föreskrevs dessutom att Corus skulle lämna rättsstridig affärsinformation. Avtalens syfte som sådant var således att på ett väsentligt sätt begränsa konkurrensen på marknaden i Förenade kungariket, vilken var en separat marknad i förhållande till förekomsten av den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet (domen i det ovan i punkt 127 omnämnda målet Dalmine mot kommissionen, punkterna 267 och 268), oavsett vilken verkan dessa avtal hade.

- 198 De anmärkningar som det ovan har redogjorts för kan inte godtas i sak eftersom de hänför sig till frågan huruvida den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet uppfyllde kravet på att det skall föreligga ett konkurrensbegränsande syfte eller en märkbar påverkan på konkurrensen.
- 199 Vidare anser förstainstansrätten att Mannesmanns argument, som grundas på 1997 års meddelande, kan prövas trots att de anfördes för första gången i repliken. Mannesmann har nämligen hänvisat till detta meddelande till stöd för det argument som anfördes redan i ansökan, nämligen att leveransavtalen inte utgjorde ett konkurrensbegränsande avtal som stred mot artikel 81.1 EG.
- 200 I sak påpekar förstainstansrätten för det första att 1997 års meddelande är tillämpligt i tiden, *ratione temporis*, i förevarande fall eftersom det ifrågasatta beslutet antogs år 1999. I detta meddelande har kommissionen vid denna tidpunkt tagit ställning angående sådana avtal som skall anses strida mot artikel 81.1 EG. Det skall särskilt framhållas att procentuella tröskelvärden fastställts i 1997 års meddelande, vilket innebär att det till skillnad från tidigare meddelanden, i vilka tröskelvärden fastställts i absoluta tal, påvisar en utveckling av politiken och/eller en bedömning av kommissionen som inte endast utgör ett beaktande av inflationen. Mot denna bakgrund är det 1997 års meddelande som är relevant för bedömningen av det ifrågasatta beslutet och inte meddelandet från år 1986, trots att de ifrågavarande avtalen undertecknades år 1991 och år 1993.

- 201 Förstainstansrätten anser emellertid att 1997 års meddelande inte kan åberopas som stöd för att leveransavtalen i förevarande fall är rättsenliga, eftersom de sistnämnda har bidragit till genomförandet av mer vidsträckta konkurrensbegränsande avtal rörande gängade rör som inte omfattas av nämnda meddelande (se ovan punkt 179 och följande punkter). Syftet och den konkurrensbegränsande verkan av dessa avtal går delvis längre än vad som direkt framgår av deras bestämmelser, vilket innebär att en automatisk tillämpning av 1997 års meddelande enbart på avtalen inte innebär att deras inverkan på marknaderna i fråga beaktas på ett korrekt sätt.
- 202 Under alla omständigheter hänför sig de siffror som åberopats av Mannesmann för att visa att den marknadsandel som de berörda företagen hade var lägre än vad som framgår av tröskelvärdena i 1997 års meddelande avseende världsmarknaden för OCTG-rör. I 1997 års meddelande anges emellertid att det är "de deltagande företagens sammanlagda marknadsandelar" som inte får överstrida det relevanta tröskelvärdet "på någon av de relevanta marknaderna".
- 203 Även om den definition som i detta hänseende anges i skäl 35 i det ifrågasatta beslutet hänför sig till en geografisk "världsmarknad" för sömlösa OCTG-rör, bör denna definition läsas mot bakgrund av den detaljerade beskrivningen av de olika delarna av de avtal som ingåtts inom ramen för Europa-Japan-klubben, i synnerhet grundreglerna. Det framgår av det ifrågasatta beslutet i sin helhet, och i synnerhet av skälen 53–77, att de japanska och europeiska tillverkarnas beteende på respektive nationell marknad eller, i vissa fall, på marknaden i en viss region i världen, bestämdes av specifika regler som varierade från en marknad till en annan och som var resultatet av handelsförhandlingar inom ramen för Europa-Japan-klubben.
- 204 Mot denna bakgrund är det den detaljerade beskrivningen av den situation som förelåg på respektive marknad som utgör den verkliga analysen av de relevanta geografiska marknaderna i det ifrågasatta beslutet. Skäl 35 i det ifrågasatta beslutet skall således tolkas så, att det innehåller en definition av den geografiska marknaden för sömlösa OCTG-rör, nämligen såsom denna marknad i normala fall borde se ut med beaktande av rent sakliga affärsmässiga och ekonomiska hänsynstaganden och bortsett från rättsstridiga avtal som har till syfte eller verkan att dela upp marknaden på ett konstgjort sätt.

- 205 Mannesmanns argument angående den låga procentandel av försäljningen på världsmarknaden för OCTG-rör som genomförts av Corus och Mannesmann skall således anses sakna relevans. Även om 1997 års meddelande skulle anses tillämpligt är det marknadsandelen på den brittiska marknaden, eller åtminstone på gemenskapsmarknaden, som skall beaktas. Det framgår nämligen av det ifrågasatta beslutet, och särskilt av de siffror som återgivits i skälen 68 och 113, att marknadsandelen för enbart företaget Corus, som var part till samtliga leveransavtal, på den brittiska marknaden såväl som på gemenskapsmarknaden klart översteg de tröskelvärden som fastställdes genom 1997 års meddelande. Detta var fallet oavsett om man tillämpade tröskelvärdet på 10 procent av den tillämpliga marknaden, såvitt avser vertikala avtal, eller tröskelvärdet på 5 procent, som är tillämpligt på horisontella avtal. Det är således uppenbart att de ifrågavarande avtalen inte utgör avtal av mindre betydelse i den mening som avses i 1997 års meddelande.
- 206 Mot bakgrund av det föregående fastslår förstainstansrätten att det var med rätta som kommissionen i det ifrågasatta beslutet ansåg att leveransavtalen utgjorde en sådan överträdelse som fastställdes i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet och att kommissionen styrkt att den nämnda överträdelsen förelåg. Det skall även i fullständighetens intresse påpekas att den tilläggsbevisning som kommissionen har åberopat bekräftar det riktiga i dess bedömning att dessa avtal var en del av en mer vidsträckt gemensam politik som påverkade marknaden för gängade rör av OCTG-standard.

Begäran om nedsättning av bötesbeloppet

Tillämpliga regler för beräkning av bötesbeloppet

Parternas argument

- 207 Mannesmann har för det första kritiserat kommissionen för att inte på ett korrekt sätt ha tillämpat reglerna om beräkning av böter, särskilt riktlinjerna för beräkning

av böter som döms ut enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 och artikel 65.5 i EKSG-fördraget (EGT C 9, 1998, s. 3) (nedan kallade riktlinjerna för beräkning av böter) och meddelandet om samarbete. Mannesmann har även i detta hänseende åberopat kommissionens tidigare beslutspraxis, som medfört att det hos Mannesmann uppkommit berättigade förväntningar beträffande beräkningsmetoden och beträffande storleken på de böter som kommissionen påför.

208 I replikinlagen har sökanden tillagt att det i det ifrågasatta beslutet inte uttryckligen hänvisades till de ovannämnda riktlinjerna och att beslutet därigenom inte uppfyller den motiveringsskyldighet som följer av artikel 253 EG. Mannesmann anser att även om de nämnda riktlinjerna inte är tillämpliga i förevarande fall borde kommissionen ha följt sin tidigare beslutspraxis och fastställt bötesbeloppet i förhållande till den omsättning som Mannesmann uppnått på den relevanta marknaden. Kommissionen kan inte avvika från denna tidigare praxis utan att ange en förklaring till detta beslut. Även om det skulle visa sig att kommissionen underförstått har tillämpat riktlinjerna för att beräkna böterna, anser Mannesmann att artikel 253 EG under alla omständigheter inte har iakttagits. Under sådana förhållanden är kommissionen nämligen skyldig att i sitt beslut ange de omständigheter som har beaktats vid fastställandet av bötesbeloppet (domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet, punkt 4725 och följande punkter, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-347/94, Mayr-Melnhof mot kommissionen, REG 1998, s. II-1751, punkt 283).

209 Kommissionen har invänt att sökandens argument, som framförts för första gången i replikinlagen, avser ett påstått åsidosättande av den beslutspraxis som gällde före riktlinjerna för beräkningen av böter. Det rör sig om en ny grund eftersom Mannesmann inledningsvis hade begränsat sina argument till ett åsidosättande av nämnda riktlinjer. Denna grund kan i enlighet med artikel 48.2 i rättegångsreglerna inte prövas. Kommissionen anser att motiveringen av det ifrågasatta beslutet uppfyller kraven som uppställts av domstolen i dom av den 16 november 2000 i mål C-279/98 P, Cascades mot kommissionen (REG 2000, s. I-9693), punkt 44 och följande punkter. Kommissionen har nämligen bedömt överträdelsens svårighetsgrad (skälen 159–165 i det ifrågasatta beslutet), hur lång tid den pågick (skäl 166 i

det ifrågasatta beslutet), huruvida det förelåg förmildrande omständigheter (skäl 169 i det ifrågasatta beslutet) och tillämpningen av meddelandet om samarbete (skäl 174 i det ifrågasatta beslutet). Slutligen uppfyller det ifrågasatta beslutet kraven i riktlinjerna för beräkningen av böter.

Förstainstansrättens bedömning

- 210 Det skall inledningsvis påpekas att en grund som åberopats inom ramen för en talan om ogiltigförklaring och som avser avsaknad av motivering eller bristfällig motivering utgör tvingande rätt som skall prövas ex officio av gemenskapsdomstolarna. En sådan grund kan således åberopas av parterna under hela förfarandet (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 13 december 2001 i de förenade målen T-45/98 och T-47/98, Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, REG 2001, s. II-3757, punkt 125). Den omständigheten att den grund som avser bristande motivering vad gäller sättet att beräkna böterna har åberopats för första gången i replikinlagen medför inte att förstainstansrätten inte kan pröva denna i förevarande fall.
- 211 Det följer i detta hänseende av fast rättspraxis att kravet på motivering skall bedömas med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet, särskilt rättsaktens innehåll, de anförda skälens karaktär och det intresse som de till vilka rättsakten riktade sig, eller andra personer som direkt eller personligen berörs av den, kan ha av att få förklaringar (domstolens dom av den 29 februari 1996 i mål C-56/93, Belgien mot kommissionen, REG 1996, s. I-723, punkt 86, och domen i det ovan i punkt 126 omnämnda målet kommissionen mot Sytraval och Brink's France, punkt 63). Det krävs dock inte att alla relevanta faktiska och rättsliga omständigheter anges i motiveringen, eftersom bedömningen av om motiveringen av ett beslut uppfyller kraven i artikel 253 EG inte skall ske endast utifrån rättsaktens ordalydelse utan även utifrån sammanhanget och reglerna på det ifrågavarande området (domen i det ovan i punkt 72 omnämnda målet Petrotub och Republica mot rådet, punkt 81).

- 212 Även om kommissionen dessutom har ett utrymme för skönsmässig bedömning för att fastställa bötesbeloppet (förstainstansrättens dom av den 6 april 1995 i mål T-150/89, Martinelli mot kommissionen, REG 1995, s. II-1165, punkt 59, och analogt, förstainstansrättens dom av den 21 oktober 1997 i mål T-229/94, Deutsche Bahn mot kommissionen, REG 1997, s. II-1689, punkt 127) kan det konstateras att den inte kan frångå de regler som den ålagt sig själv att följa (domen i det ovan i punkt 44 omnämnda målet Hercules Chemicals mot kommissionen, punkt 53, vilken fastställts efter överklagande genom domstolens dom av den 8 juli 1999 i mål C-51/92 P, Hercules Chemicals mot kommissionen, REG 1999, s. I-4235, och där angiven rättspraxis). Kommissionen borde således med nödvändighet ha beaktat lydelsen i riktlinjerna för beräkningen av böter, särskilt de omständigheter som där anges vara tvingande.
- 213 I förevarande fall framgår det klart av skälen 156–175 i det ifrågasatta beslutet att kommissionen har tillämpat det beräknings sätt som framgår av riktlinjerna för beräkning av böter, vilket den under alla omständigheter var skyldig att göra i enlighet med den rättspraxis som omnämns i föregående punkt. Mot denna bakgrund anser förstainstansrätten att avsaknaden av en uttrycklig hänvisning till riktlinjerna för beräkningen av böter i det ifrågasatta beslutet inte medför att detta beslut blir rättsstridigt på grund av en bristande motivering. En sådan hänvisning hade endast kunnat bekräfta en omständighet som under alla förhållanden borde ha varit uppenbar för Mannesmann med hänsyn till den ovan angivna rättsliga bakgrunden.
- 214 Grunden angående en bristande motivering kan således inte godtas.
- 215 Vad gäller den grund som Mannesmann har åberopat angående kommissionens tidigare beslutspraxis och de berättigade förväntningar som följer av denna, anser förstainstansrätten för det första att den kan upptas till prövning eftersom den, om än i korta drag, har anförts i ansökan, nämligen i punkt 74 i samband med argumenten angående överträdelsens svårighetsgrad. De argument som har framförts i detta avseende i repliken kan anses utgöra en förstärkning av denna grund.

- 216 Vad gäller dessa argument i sak rörande det utrymme för skönsmässig bedömning som kommissionen har enligt förordning nr 17 (se, i detta hänseende, ovan punkt 212) skall det vidare erinras om att för det fall kommissionen antar en ny metod för bötesberäkning som i vissa fall kan innebära att bötesbeloppet höjs, utan att den övre gränsen i nämnda förordning för den skall överskrids, kan det inte anses utgöra en retroaktiv höjning av böterna såsom de rättsligt föreskrivs i artikel 15.2 i förordning nr 17 (se förstainstansrättens dom av den 20 mars 2002 i mål T-23/99, LR AF 1998 mot kommissionen, REG 2002, s. II-1705, punkt 235, vilken emellertid har överklagats).
- 217 Påståendet att beräkningen av bötesbeloppet eller den metod som anges i riktlinjerna för beräkning av böter kan leda till att kommissionen påför böter som är högre än de som påförts enligt tidigare praxis, bland annat i den mån företagens olika storlek inte beaktas på ett systematiskt sätt, är inte relevant. Kommissionen har nämligen ett utrymme för skönsmässig bedömning vid fastställandet av bötesbeloppet för att därigenom kunna främja att företagen respekterar konkurrensreglerna (se ovan punkt 212 och förstainstansrättens dom av den 11 december 1996 i mål T-49/95, Van Meegen Sports mot kommissionen, REG 1996, s. II-1799, punkt 53). Den omständigheten att kommissionen tidigare har tillämpat böter på en viss nivå för en viss typ av överträdelser skulle för övrigt inte kunna hindra kommissionen från att höja denna nivå inom de gränser som anges i förordning nr 17 om det var nödvändigt för att säkerställa ett genomförande av gemenskapens konkurrenspolitik (se domen i det ovan i punkt 96 omnämnda målet *Musique diffusion française m.fl.* mot kommissionen, punkt 109, förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i mål T-12/89, *Solvay* mot kommissionen, REG 1992, s. II-907, punkt 309, och av den 14 maj 1998 i mål T-304/94, *Europa Carton* mot kommissionen, REG 1998, s. II-869, punkt 89). En verkningfull tillämpning av gemenskapens konkurrensregler kräver tvärtemot att kommissionen när som helst kan anpassa bötesnivån efter de krav som följer av denna politik (domen i det ovan i punkt 96 omnämnda målet *Musique diffusion française m.fl.* mot kommissionen, punkt 109, och domen i det ovan i punkt 216 omnämnda målet LR AF 1998 mot kommissionen, punkterna 236 och 237).
- 218 Det följer av det ovanstående att Mannesmann inte med framgång kan göra gällande kommissionens tidigare beslutspraxis, och förevarande grund kan således inte godtas.

Fastställandet av det bötesbelopp som påförts sökanden

- 219 Mannesmann har i huvudsak riktat fyra anmärkningar mot fastställandet av det bötesbelopp som det har påförts.

Svårighetsgraden av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet

— Parternas argument

- 220 Sökanden har för det första ifrågasatt kommissionens bedömning såvitt avser svårighetsgraden av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet. Sökanden har erinrat om att en överträdelses svårighetsgrad skall bedömas mot bakgrund av dess påverkan på marknaden (punkt 1 A i riktlinjerna för beräkning av böter). Även om de berörda överträdelserna kan anses vara ”mycket allvarliga” i den mening som avses i nämnda riktlinjer, har Mannesmann kritiserat kommissionen för att ha beaktat deras påverkan på marknaden som försvärande omständigheter.

- 221 Sökanden anser att den redan i tillräcklig mån har visat att de överträdelser som avses i artiklarna 1 och 2 i det ifrågasatta beslutet inte kommit till stånd. Sökanden har yrkat att det bötesbelopp som den har påförts åtminstone skall nedsättas i motsvarande mån som kommissionen ansåg att verkan av den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet har kunnat snedvrída konkurrensen.

- 222 När kommissionen fastställde böternas grundbelopp utan att beakta vare sig respektive företags storlek eller den omsättning som det uppnått på den ifrågavarande marknaden, överskred den gränserna för sitt utrymme för sköns-

mässig bedömning. Skälighetsaspekter och proportionalitetsprincipen kräver att företagen inte skall bedömas på lika villkor, utan deras beteende skall beivras i förhållande till deras respektive roll eller överträdelsens inverkan. En viss "fördelande" rättvisa bör säkerställas de stora företagen, vilket visas av att taket för bötesbeloppet utgör 10 procent av omsättningen i enlighet med artikel 15.2 i förordning nr 17.

- 223 Kommissionen har även överskridit gränserna för sitt utrymme för skönsmässig bedömning genom att påföra separata böter för den överträdelse som Vallourec har kritiserats för, trots att Mannesmann tagit över kontrollen av detta företag. Kommissionen borde ha påfört Mannesmann ett enda bötesbelopp med beaktande av de ageranden som dess dotterbolag Vallourec gjort sig skyldigt till. Eftersom kommissionen inte har gjort detta, har den åsidosatt likabehandlingsprincipen och gjort sig skyldig till maktmissbruk.
- 224 Kommissionen har hävdats att det avtal som har till syfte att säkerställa ett skydd för de nationella marknaderna inom ramen för Europa-Japan-klubben, på grund av sin karaktär utgör en mycket allvarlig överträdelse (skäl 161 i det ifrågasatta beslutet).
- 225 Eftersom den överträdelse som fastställts i artikel 2 inte har givit upphov till separata böter, saknar de anmärkningar som avser att denna överträdelse inte hade någon konkurrensbegränsande inverkan relevans.
- 226 Kommissionen har därutöver gjort gällande att Mannesmann, Vallourec och Dalmine skall anses utgöra stora företag (se kommissionens rekommendation 96/280/EG av den 3 april 1996 om definitionen på små och medelstora företag (EGT L 107, s. 4)). Det absoluta taket för böter enligt förordning nr 17 innebär inte att kommissionen vid beräkningen av böternas grundbelopp är skyldig att göra en åtskillnad mellan stora företag.

- 227 Kommissionen har erinrat om att Mannesmanns övertagande av Vallourec går tillbaka till år 1997. Under hela den tid som överträdelsen pågick var dessa båda företag självständiga i förhållande till varandra, och kommissionen påförde dem således separata böter. Om kommissionen skulle nedsätta bötesbeloppet på grund av att två företag som varit del av en konkurrensbegränsande samverkan gick samman efter det att denna samverkan hade upptäckts, skulle den avskräckande verkan av böterna försämrats i väsentlig mån.

— Förstainstansrättens bedömning

- 228 Det skall för det första erinras om att enligt artikel 15.2 i förordning nr 17 får kommissionen påföra böter med minst tusen euro och högst en miljon euro, varvid det sistnämnda beloppet får höjas till motsvarande 10 procent av den omsättning som uppnåtts under föregående räkenskapsår för respektive företag som deltagit i överträdelsen. För att fastställa bötesbeloppet inom dessa gränser, föreskrivs i nämnda bestämmelse att kommissionen skall beakta överträdelsens svårighetsgrad och hur länge den har pågått.
- 229 I motsats till vad Mannesmann har gjort gällande föreskrivs varken i förordning nr 17, i rättspraxis eller i riktlinjerna för beräkning av böter att böterna skall fastställas i direkt förhållande till storleken på den berörda marknaden, då denna faktor endast är en relevant omständighet bland andra. Enligt förordning nr 17, såsom den tolkats i rättspraxis, skall det bötesbelopp som påförs ett företag på grund av en överträdelse av konkurrensrätten vara proportionellt i förhållande till överträdelsen, varvid denna skall bedömas i sin helhet med särskilt beaktande av hur allvarlig den är (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 6 oktober 1994 i mål T-83/91, Tetra Pack mot kommissionen, REG 1994, s. II-755, punkt 240, svensk specialutgåva, volym 16, s. II-1, och, analogt, domen i det ovan i punkt 212 omnämnda målet Deutsche Bahn mot kommissionen, punkt 127). Såsom domstolen har fastställt i punkt 120 i domen i det ovan i punkt 96 omnämnda målet Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen är det vid bedömningen av hur allvarlig en överträdelse är nödvändigt att beakta en rad faktorer, vars karaktär och betydelse varierar i förhållande till vilket slags överträdelse det är fråga om och de särskilda omständigheterna i fallet (se även analogt domen i det ovannämnda målet Deutsche Bahn mot kommissionen, punkt 127).

- 230 Förstainstansrätten påpekar vidare att även om kommissionen i det ifrågasatta beslutet inte uttryckligen har åberopat riktlinjerna för beräkning av böter, har den inte desto mindre fastställt det bötesbelopp som påförts de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till genom att tillämpa den beräkningsmetod som den ålagt sig att tillämpa (se ovan punkt 212).
- 231 Även om kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning för att fastställa bötesbeloppet, skall det, såsom förstainstansrätten ovan har erinrat om, konstateras att kommissionen inte kan frångå de regler som den själv har ålagt sig att följa (se ovan punkt 212 och där angiven rättspraxis). Kommissionen skall således på ett verkningsfullt sätt beakta riktlinjerna när den fastställer bötesbeloppet, särskilt de omständigheter som där anges som tvingande. Kommissionens utrymme för skönsmässig bedömning och de av kommissionen antagna begränsningarna till detta hindrar under alla omständigheter inte att gemenskapsdomstolarna tillämpar sin fulla prövningsrätt.
- 232 Det skall i detta hänseende påpekas i att det i punkt 1 A i riktlinjerna för beräkningen av böter anges att vid "bedömningen av överträdelsens allvar skall man beakta överträdelsens art, dess konkreta påverkan på marknaden, om den är mätbar, och omfattningen av den relevanta geografiska marknaden". I skäl 159 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen framhållit att den faktiskt har beaktat dessa tre kriterier för att bedöma hur allvarlig överträdelsen är.
- 233 I skäl 161 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen emellertid i huvudsak grundat sig på arten av det rättsstridiga beteendet hos samtliga företag för att komma till slutsatsen att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet är "mycket allvarlig". Kommissionen har i detta hänseende gjort gällande att det kritiserade avtalet om uppdelning av marknaderna var av allvarlig konkurrensbegränsande art och att det utgjort hinder för en väl fungerande inre marknad att det

varit fråga om ett uppsåtligt rättsstridigt handlande samt att det system som genomförts för att begränsa konkurrensen var hemligt och institutionaliserat. Kommissionen har även i samma skäl 161 beaktat det förhållandet att ”de fyra medlemsstater som berörs [vidare] står ... för merparten av konsumtionen av sömlösa OCTG-rör och sömlösa transportrör inom gemenskapen och [alltså] utgör ... en betydande geografisk marknad”.

234 Däremot har kommissionen i skäl 160 i det ifrågasatta beslutet konstaterat att ”överträdelsens konkreta inverkan på marknaden [varit] begränsad” med hänsyn till att de två specifika produkter som omfattades av denna överträdelse, nämligen OCTG-rör av standardtyp och ”projekttransportrör”, bara motsvarade omkring 19 procent av förbrukningen av sömlösa OCTG-rör och sömlösa transportrör inom gemenskapen och att svetsade rör på grund av den tekniska utvecklingen kunde täcka en del av efterfrågan på sömlösa rör.

235 I skäl 162 i det ifrågasatta beslutet klassificerade kommissionen först överträdelsen i överträdelsekategorin ”mycket allvarlig” mot bakgrund av de faktorer som angavs i skäl 161. Den beaktade därefter att det, såvitt avser de företag till vilka det ifrågasatta beslutet har riktat sig, endast förekommit en relativt ringa handel med produkterna i fråga i de fyra berörda medlemsstaterna (73 miljoner euro per år). Denna hänvisning till storleken på den berörda marknaden motsvarar bedömningen i skäl 160 i det ifrågasatta beslutet av den begränsade inverkan som överträdelsen haft på marknaden. Kommissionen beslutade således att med hänsyn till överträdelsens svårighetsgrad enbart påföra ett bötesbelopp på 10 miljoner euro. I riktlinjerna för beräkning av böter anges i princip att ett belopp på ”över 20 miljoner euro” skall påföras för en överträdelse i denna kategori.

236 Förstainstansrätten skall pröva om kommissionens ovan angivna ställningstagande är rättsstridigt mot bakgrund av de argument som Mannesmann riktat mot detta.

237 Förstainstansrätten skall först pröva Mannesmanns argument att den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet inte hade någon verkan.

- 238 I detta hänseende har kommissionen tydligt påpekat, såväl i skäl 164 i det ifrågasatta beslutet som vid förstainstansrätten, att den inte påfört något ytterligare bötesbelopp för denna överträdelse.
- 239 I domen i det ovan i punkt 102 omnämnda målet JFE Engineering mot kommissionen ansåg förstainstansrätten att kommissionen hade åsidosatt den grundläggande likabehandlingsprincipen i gemenskapsrätten genom att inte beakta den överträdelse som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet vid fastställandet av det bötesbelopp som påförts de europeiska tillverkarna. Eftersom kommissionen emellertid inte i målen T-44/00, T-48/00 och T-50/00 har yrkat att förstainstansrätten skall öka de böter som påförts de europeiska tillverkarna, är den mest lämpliga lösningen för att rätta till olikheterna i behandling att minska det bötesbelopp som påförts var och en av de japanska sökandena i stället för att öka det bötesbelopp som påförts de tre europeiska sökandena (domen i det ovan i punkt 102 omnämnda målet JFE Engineering mot kommissionen, punkterna 574–579).
- 240 Eftersom den överträdelse som konstaterats i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet varken av kommissionen eller av förstainstansrätten har beaktats för att beräkna det bötesbelopp som påförts Mannesmann, grundas de argument som framförts av nämnda företag på felaktiga förutsättningar och kan således inte godtas.
- 241 Vad därefter gäller Mannesmanns argument att kommissionen enligt riktlinjerna för beräkningen av böter är skyldig att beakta den konkreta påverkan av en överträdelse på marknaden i samband med beräkningen av böter, konstaterar förstainstansrätten att denna omständighet faktiskt har beaktats i det ifrågasatta beslutet såvitt avser den överträdelse som fastställts i artikel 1 i detta beslut. Förstainstansrätten anser att det förhållandet att det belopp som fastställts i förhållande till överträdelsens svårighetsgrad nedsatts till 50 procent av det minsta belopp som normalt påförs för en "mycket allvarlig" överträdelse, såsom angivits ovan i punkt 235, på ett korrekt sätt motsvarar denna begränsade inverkan.

- 242 I detta avseende skall det även erinras om att böterna avser att fylla en avskräckande funktion inom konkurrensrätten (se, i detta hänseende, punkt 1 A fjärde stycket i riktlinjerna för beräkning av böter). Med hänsyn till att de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig var stora företag, vilket angivits i skäl 165 i det ifrågasatta beslutet (se även nedan punkterna 243 och följande punkter) hade en ännu större nedsättning av det belopp som fastställts i förhållande till överträdelsens svårighetsgrad kunnat frånta böterna deras avskräckande verkan.
- 243 Vad gäller Mannesmanns argument att kommissionen inte med rätta kunde anse att den påverkan som den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet hade på de berörda marknaderna utgjorde en försvårande omständighet i förevarande fall, är det tillräckligt att konstatera att kommissionen i det ifrågasatta beslutet inte gjorde gällande att det förelåg försvårande omständigheter. Dessa argument kan följaktligen inte godtas.
- 244 Vad gäller Mannesmanns argument att kommissionen är skyldig att beakta varje enskilt företags storlek samt betydelsen av dess deltagande i överträdelsen när den fastställer bötesbeloppet, framhåller förstainstansrätten för det första att hänvisningen i artikel 15.2 i förordning nr 17 till 10 procent av den totala omsättningen, som det har erinrats om ovan i punkt 228, endast är relevant för beräkningen av den högre gränsen för det bötesbelopp som kommissionen får ålägga (se första stycket i riktlinjerna för beräkningen av böter samt domen i det ovan i punkt 96 omnämnda målet *Musique diffusion française m.fl. mot kommissionen*, punkt 119) och inte innebär att det skall föreligga ett proportionellt förhållande mellan respektive företags storlek och det bötesbelopp som det påförs (se även ovan punkt 227).
- 245 Dessutom skall det påpekas att det i punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkningen av böter, som är tillämpliga i förevarande fall (se ovan punkt 230), ges en möjlighet att ”i vissa fall variera de belopp som fastställs inom var och en av de

ovan angivna kategorierna för att ta hänsyn till den särskilda vikten, och således den faktiska påverkan på konkurrensen". Enligt detta stycke kan ett sådant förfarande vara lämpligt, "särskilt när det är stor skillnad i storleken på de företag som begått en överträdelse av samma slag".

- 246 Det följer emellertid av uttrycken i "vissa fall" och "särskilt" i riktlinjerna för beräkning av böter att en variation i förhållande till de enskilda företagens storlek inte utgör ett systematiskt beräkningssteg som kommissionen har ålagt sig att utföra utan en möjlighet till flexibilitet som kommissionen lämnat åt sig i ärenden där det är nödvändigt. Det skall i detta sammanhang erinras om den rättspraxis enligt vilken kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning som ger den möjlighet att beakta eller att inte beakta vissa omständigheter när den fastställer det bötesbelopp som den avser att ålägga, bland annat vad avser omständigheterna i det enskilda fallet (se, för ett liknande resonemang, domstolens beslut av den 25 mars 1996 i mål C-137/95 P, SPO m.fl. mot kommissionen, REG 1996, s. I-1611, punkt 54, samt domstolens dom av den 17 juli 1997 i det ovan i punkt 108 omnämnda målet C-219/95 P, Ferriere Nord mot kommissionen, punkterna 32 och 33, och av den 15 oktober 2002 i de förenade målen C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P–C-252/99 P och C-254/99 P, Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, REG 2002, s. I-8375, punkt 465; se även, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-309/94, KNP BT mot kommissionen, REG 1998, s. II-1007, punkt 68).

- 247 Med hänsyn till den ovan angivna lydelsen i punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkning av böter, anser förstainstansrätten att kommissionen har behållit ett utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller möjligheten att variera böterna i förhållande till respektive företags storlek. När kommissionen fastställer bötesbeloppet i fall där böter påförs flera företag som har varit delaktiga i samma överträdelse, är den inte skyldig att säkerställa att det slutgiltiga bötesbeloppet motsvarar skillnaden mellan respektive företags totala omsättning (se, för ett liknande resonemang, förstainstansrättens dom i det ovan i punkt 216 omnämnda målet LR AF 1998 mot kommissionen, punkt 278, och av den 19 mars 2003 i mål T-213/00, CMA CGM m.fl. mot kommissionen, REG 2003, s. II-913, punkt 385, vilka emellertid har överklagats).

- 248 I förevarande fall har kommissionen i skäl 165 i det ifrågasatta beslutet konstaterat att samtliga företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktar sig var stora, vilket innebar att det inte fanns anledning att härvid differentiera bötesbeloppen.
- 249 Kommissionen har i svaromålet i detta hänseende framhållit, utan att det har bestridits av Mannesmann, att det sistnämnda inte är ett litet eller medelstort företag. I rekommendation 96/280, som var tillämplig vid tidpunkten för det ifrågasatta beslutets antagande, anges bland annat att företagen skall sysselsätta färre än 250 personer och antingen ha en årsomsättning som inte överstiger 40 miljoner euro eller en balansomslutning som inte överstiger 27 miljoner euro. I kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag har de två sistnämnda tröskelvärdena höjts och fastställts till 50 miljoner respektive 43 miljoner euro.
- 250 Även om förstainstansrätten inte har tillgång till siffror rörande antalet anställda och Mannesmanns balansomslutning, kan det konstateras att Mannesmanns omsättning år 1998, motsvarande 2 321 miljoner euro (se skäl 13 i det ifrågasatta beslutet), var mer än 40 gånger högre än det tröskelvärde som anges i kommissionens på varandra följande rekommendationer beträffande detta kriterium. På grundval av den information som framförts till förstainstansrätten kan det fastslås att kommissionen inte har gjort något fel genom att i skäl 165 i det ifrågasatta beslutet konstatera att detta företag var stort.
- 251 Vad gäller den roll som Mannesmann spelat i överträdelsen, påpekar förstainstansrätten att dess deltagande i avtalet om uppdelningen av marknaderna bestod i dess åtaganden att inte sälja de berörda produkterna på andra marknader. Var och en av tillverkarna har gjort samma åtagande, det vill säga att inte sälja OCTG-rör av standardtyp och transportrör på inrikesmarknaderna för var och en av de andra medlemmarna i Europa-Japan-klubben. Kommissionen har, såsom det har påpekats ovan i punkt 233, i huvudsak grundat sig på den starkt konkurrensbegränsande arten av detta åtagande för att komma till slutsatsen att den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet var av "mycket allvarlig" karaktär.

- 252 Eftersom Mannesmann var den enda tyska medlemmen i Europa-Japan-klubben kan det konstateras att dess närvaro räckte för att utsträcka det geografiska tillämpningsområdet till en medlemsstat i gemenskapen. På grund av dess åtaganden att inte sälja sina rör på marknaden i de tre andra medlemsstaterna i gemenskapen som berördes av detta avtal, bidrog Mannesmann även till att minska den nuvarande eller potentiella konkurrensen på dessa andra marknader. Genom sitt deltagande i mötena inom nämnda klubb har Mannesmann i princip anslutit sig till, eller åtminstone lett de andra medlemmarna till att tro att det anslutit sig till, innehållet i det konkurrensbegränsande avtal som träffades vid dessa möten. Det följer av handlingarna i ärendet och särskilt av de siffror som återgivits i skäl 68 i det ifrågasatta beslutet att den uppdelning av marknaderna som avsågs med samverkan även tillämpades i praktiken, åtminstone i viss utsträckning, och att denna samverkan nödvändigtvis hade en faktisk inverkan på konkurrensvillkoren på gemenskapsmarknaderna. Det kan således konstateras att Mannesmanns deltagande i överträdelsen hade en icke oansenlig inverkan på gemenskapsmarknaden.
- 253 Eftersom kommissionen i det ifrågasatta beslutet således konstaterat att de fyra japanska företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig var stora (se ovan punkt 248) och genom en helhetsbedömning beaktat den relativt ringa inverkan som överträdelsen hade på de berörda marknaderna (se ovan punkterna 235 och 241), är Mannesmanns argument inte tillräckliga för att visa att kommissionen har överskridit sitt utrymme för skönsmässig bedömning i förevarande fall till följd av att den inte tillämpade punkt 1 A sjätte stycket i riktlinjerna för beräkning av böter.
- 254 Vad slutligen gäller Mannesmanns argument att två separata böter påförts detta bolag och Vallourec trots att deras två rörverksamheter sammanslagits år 1997 (se skälen 12 och 15 i det ifrågasatta beslutet), skall det påpekas att det i princip ankommer på den fysiska eller juridiska person som ledde det berörda företaget när överträdelsen begicks att ansvara för denna, även om driften av företaget har överlåtits på en annan person när beslutet om fastställelse av överträdelsen antas (domen i det ovan i punkt 210 omnämnda målet Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, punkt 57). Detta gäller emellertid inte när den juridiska person som har övertagit ansvaret för en annan juridisk persons

verksamhet har förklarat att den skall hållas ansvarig för omständigheter som åberopas mot dess föregångare (domen i det ovan i punkt 210 omnämnda målet Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, punkt 62).

- 255 Förstainstansrätten konstaterar att det i förevarande fall var Mannesmann som var den juridiska person som styrde ett företag som deltog i den överträdelse som konstaterats i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet under den tid som denna överträdelse pågick och att Vallourec är den juridiska person som vid samma tidpunkt styrde ett annat företag som var självständigt i förhållande till det förstnämnda och som deltog i samma överträdelse. Det framgår inte någonstans i handlingarna i ärendet att Mannesmann, Vallourec eller ett av deras dotterbolag har gjort en förklaring om övertagande av ansvar. Under alla förhållanden innebär den i föregående punkt beskrivna regeln inte att endast ett bötesbelopp, som understiger summan av de två bötesbelopp som skulle ha påförts självständiga företag, borde påföras det företag som avgivit en förklaring för det fall det företag som avgivit förklaringen även har deltagit i överträdelsen på ett självständigt sätt.
- 256 Av ovanstående framgår att de ovan återgivna argument som Mannesmann framfört inte motiverar en nedsättning av det bötesbelopp som påförts detta företag i förevarande förfarande.

Överträdelsens varaktighet

— Parternas argument

- 257 Mannesmann har bestridit kommissionens bedömning av hur länge överträdelsen pågick. Trots att Europa-Japan-klubbens möten inleddes år 1997 och avslutades år 1995 har överträdelseperioden begränsats till fem år (från år 1990 till år 1995) på grund av de avtal om frivillig exportbegränsning som ingicks mellan kommissionen

och de japanska myndigheterna (skäl 108 i det ifrågasatta beslutet). Mannesmann har kritiserat kommissionen för att inte ha beaktat att avtalen om frivillig exportbegränsning förlängdes till och med den 31 december 1990 i enlighet med ett avtal av den 28 december 1989 mellan kommissionen och det japanska ministeriet för internationell handel och industri. Enligt Mannesmann följer det härav att grundbeloppet för böterna som påförts detta företag, vilket fastställts till 10 miljoner euro, endast kunde ökas med 40 procent (10 procent per år) mot bakgrund av den tid som överträdelsen pågick. Den tid under vilken överträdelsen pågick motiverade endast en ökning av grundbeloppet med 4 miljoner euro. Mannesmann har således yrkat att förstainstansrätten skall minska bötesbeloppet med en miljon euro.

- 258 Kommissionen har bestridit dessa argument och anser att de saknar grund. Sökanden har nämligen inte åberopat någon bevisning till stöd för sitt påstående att de avtal om frivillig exportbegränsning som ingåtts med den japanska regeringen skulle ha varit i kraft till och med den 31 december 1990.

— Förstainstansrättens bedömning

- 259 Förstainstansrätten påpekar för det första att kommissionen i skäl 108 i det ifrågasatta beslutet konstaterade att den hade kunnat fastställa att överträdelsen pågick från år 1977, men att den valde att inte göra så på grund av avtalen om frivillig exportbegränsning. I artikel 1 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen fastställt att överträdelsen pågick från och med år 1990. Förstainstansrätten konstaterar att detta förfarande innebär en eftergift från kommissionens sida gentemot de företag till vilka det ifrågasatta beslutet riktade sig.

- 260 Det skall erinras om att ingen av parterna vid förstainstansrätten har gjort gällande att denna eftergift bör ifrågasättas. Följaktligen skall förstainstansrättens prövning i detta förfarande inte beröra frågan huruvida nämnda eftergift var rättsenlig eller lämplig, utan endast huruvida kommissionen tillämpade den på ett korrekt sätt i

förevarande fall mot bakgrund av vad som uttryckligen angavs i skälen i det ifrågasatta beslutet. Det skall i detta hänseende erinras om att kommissionen skall åberopa exakt och samstämmig bevisning för att utom allt rimligt tvivel styrka att överträdelsen har begåtts, mot bakgrund av att det är kommissionen som har bevisbördan för att det föreligger en överträdelse och för hur länge den har pågått (domstolens dom av den 28 mars 1984 i de förenade målen 29/83 och 30/83, CRAM och Rheinzink mot kommissionen, REG 1984, s. 1679, punkt 20, och av den 31 mars 1993 i de förenade målen C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 och C-125/85–C-129/85, Ahlström Osakeyhtiö m.fl. mot kommissionen, kallat pappersmassa II, REG 1993, s. I-1307, punkt 127, svensk specialutgåva, volym 14, s. I-111, samt förstainstansrättens dom av den 10 mars 1992 i de förenade målen T-68/89, T-77/89 och T-78/89, SIV m.fl. mot kommissionen, REG 1992, s. II-1403, punkterna 193–195, 198–202, 205–210, 220–232, 249, 250 och 322–328, svensk specialutgåva, volym 12, s. I-303, och av den 6 juli 2000 i mål T-62/98, Volkswagen mot kommissionen, REG 2000, s. II-2707, punkterna 43 och 72).

- 261 Genom den ovan angivna eftergiften görs det förhållandet att avtalen om frivillig exportbegränsning upphörde att gälla till det avgörande kriteriet för att bedöma huruvida överträdelsen skulle anses föreligga år 1990. Med hänsyn till att det är fråga om avtal som slutits på internationell nivå mellan den japanska regeringen, företräd av det internationella handels- och industriministeriet, och gemenskapen, företräd av kommissionen, konstaterar därför förstainstansrätten att kommissionen i enlighet med principen om god förvaltningssed borde ha bevarat handlingar till stöd för vilken dag dessa avtal upphörde att gälla. Kommissionen skulle därmed ha haft möjlighet att förete dessa handlingar vid förstainstansrätten. Kommissionen har emellertid inför rätten gjort gällande att den sökt i sina arkiv utan att kunna förete handlingar där den dag utvisas då dessa avtal upphörde att gälla.

- 262 Sökanden kan allmänt sett inte överföra bevisbördan till svaranden genom att göra gällande omständigheter som sökanden inte kan styrka. Begreppet bevisbörda kan därför inte tillämpas till kommissionens fördel i förevarande mål med avseende på den dag då de avtal om frivillig exportbegränsning som kommissionen slöt upphörde att gälla. Kommissionens oförklarliga oförmåga att förebringa bevisning avseende en omständighet som direkt berör den medför att förstainstansrätten inte kan fälla ett

avgörande med full kännedom om den dag då dessa avtal upphörde att gälla. Det skulle strida mot principen om god rättskipning om kommissionens ovannämnda oförmåga fick konsekvenser för de företag som det ifrågasatta beslutet riktade sig till och som, till skillnad från svarandeinstitutionen, inte varit i stånd att förebringa den bevisning som behövs.

- 263 Under dessa förhållanden finner förstainstansrätten undantagsvis att det ålegat kommissionen att förebringa bevisning för när avtalen upphörde att gälla. Det skall emellertid konstateras att kommissionen vare sig i det ifrågasatta beslutet eller inför förstainstansrätten förebringat bevisning för vilken avtalen om frivillig exportbegränsning upphörde att gälla.
- 264 Under alla omständigheter har de japanska sökandena åberopat bevisning som styrker att avtalen om frivillig exportbegränsning förlängts till och med den 31 december 1990, åtminstone vad gäller den japanska sidan, vilket stöder Corus argument i förevarande mål (domen i det ovan i punkt 102 omnämnda målet JFE Engineering mot kommissionen, punkt 345). Förstainstansrätten kan i mål som har förenats och där parterna har beretts tillfälle att ta del av samtliga handlingar i målen ex officio beakta parterna har beretts tillfälle att ta del av samtliga handlingar i målen ex officio beakta bevisning som ingår i handlingarna i parallella mål (se, för ett liknande resonemang förstainstansrättens dom av den 13 december 1990 i mål T-113/89, Nefarma och Bond van Groothandelaren in het Farmaceutische Bedrijf, REG 1990, s. II-797, punkt 1, och i mål T-116/89, Prodifarma m.fl. mot kommissionen, REG 1990, s. II-843, punkt 1). I förevarande fall skall förstainstansrätten pröva de mål som har förenats såvitt avser det muntliga förfarandet, vars föremål avser samma överträdelsebeslut och där samtliga sökande har yrkat att det bötesbelopp som har påförts dem skall ändras. Förstainstansrätten har således i förevarande mål formellt kännedom om den bevisning som har åberopats av de fyra japanska sökandena.
- 265 Det skall vidare påpekas att Mannesmann inte endast har yrkat att förstainstansrätten skall ogiltigförklara det ifrågasatta beslutet såvitt avser det datum som den i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet fastställda överträdelsen inleddes och därigenom den tid under vilken denna överträdelse pågick, utan även att förstainstansrätten med tillämpning av sin fulla prövningsrätt, som enligt artikel 229 EG följer av artikel 17 i förordning nr 17, skall minska bötesbeloppet för att ta hänsyn till att

överträdelsen pågått under en kortare tid. Den fulla prövningsrätten innebär att förstainstansrätten, när den vidtar ändringar i den kritiserade rättsakten genom att ändra det bötesbelopp som kommissionen har påfört, skall beakta samtliga relevanta faktiska omständigheter (domen i det ovan i punkt 246 omnämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 692). Mot denna bakgrund, och med hänsyn till att samtliga sökanden bestridit det förhållandet att kommissionen fastställt överträdelsen från den 1 januari 1990, är det inte lämpligt att förstainstansrätten separat bedömer situationen för var och en av sökandena mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet genom att begränsa sig till enbart de omständigheter som sökandena har valt att framföra till stöd för sin sak och genom att därvid underlåta att beakta de omständigheter som andra sökande eller kommissionen har kunnat åberopa.

266 Dessutom har varken Mannesmann eller ännu mindre kommissionen påstått att avtalen om frivillig exportbegränsning fortfarande gällde år 1991.

267 Mot denna bakgrund anser förstainstansrätten i förevarande fall att avtalen om frivillig exportbegränsning, som ingåtts mellan kommissionen och de japanska myndigheterna, gällde till och med slutet av år 1990.

268 Det följer av det föregående att den tid som den överträdelse pågick som faststälts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall minskas med ett år mot bakgrund av den eftergift som kommissionen gjort i det ifrågasatta beslutet. Artikel 1 i det ifrågasatta beslutet skall således ogiltigförklaras i den del det faststälts att den överträdelse som lagts Mannesmann till last förelåg före den 1 januari 1991.

269 Vad gäller det datum då överträdelsen upphörde, skall det påpekas att kommissionen, till svar på en fråga från förstainstansrätten, vid förhandlingen preciserade att år 1995 inte beaktades i det ifrågasatta beslutet för beräkning av bötesbeloppet. Mannesmann har vid förstainstansrätten inte ifrågasatt denna bedömning vad gäller den tidpunkt då överträdelsen upphörde.

- 270 Av det föregående följer att den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet pågick i fyra år, nämligen från den 1 januari 1991 till den 1 januari 1995. Det bötesbelopp som påförts Mannesmann skall således minskas för att beakta denna omständighet.

Förmildrande omständigheter

— Parternas argument

- 271 Mannesmann har kritiserat kommissionen för att inte ha beaktat vissa förmildrande omständigheter som motiverar en minskning av bötesbeloppet. Kommissionen har visserligen såsom förmildrande omständighet beaktat den krissituation som råder för stålindustrin och av detta skäl minskat bötesbeloppet med 10 procent. Det föreligger emellertid andra omständigheter som borde ha motiverat en större minskning av bötesbeloppet. Mannesmann har särskilt åberopat det förhållandet att det avtal som avses i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet aldrig hade någon verkan. Mannesmann har även erinrat om att företaget upphörde med det kritiserade beteendet från och med kommissionens första ingripande. Slutligen har Mannesmann påpekat att det har samarbetat inom ramen för den undersökning som kommissionen genomförde.
- 272 Kommissionen har bestridit dessa påståenden. Den anser att anmärkningarna om att det berörda avtalet saknade verkan i bästa fall endast kan beröra det leveransavtal som Mannesmann ingått med Corus, vilket utgjorde föremålet för artikel 2 i det ifrågasatta beslutet. Eftersom det inte påfördes några böter med stöd av denna artikel, saknar frågan om förmildrande omständigheter relevans. Dessutom har Mannesmann inte anfört tillräckligt stöd för påståendena angående dess samarbete.

— Förstainstansrättens bedömning

- 273 Det skall för det första erinras om att kommissionen i förevarande fall beviljade nedsättning med 10 procent av bötesbeloppet på grund av en förmildrande omständighet, nämligen den krissituation som påverkade stålindustrin vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna.
- 274 Det skall vidare erinras om att kommissionen måste följa lydelsen i de egna riktlinjerna när den fastställer bötesbeloppet. Det anges emellertid inte i riktlinjerna för beräkning av böter att kommissionen alltid måste beakta var och en av de förmildrande omständigheter som uppräknas i punkt 3 i dessa riktlinjer var för sig. I ovannämnda punkt 3 anges nämligen under rubriken "Förmildrande omständigheter" att "[g]rundbeloppet kan minskas vid förmildrande omständigheter som t.ex. ...". Förstainstansrätten anser att även om de omständigheter som uppräknas i den förteckning som återfinns i punkt 3 visserligen utgör sådana omständigheter som kan beaktas av kommissionen i ett givet fall, är denna inte automatiskt skyldig att bevilja en ytterligare nedsättning på denna grund när ett företag framför sådana påståenden som kan indikera att det föreligger sådana omständigheter. En bedömning av huruvida en eventuell nedsättning av böter på grund av förmildrande omständigheter är korrekt, skall göras mot bakgrund av en helhetsbedömning med beaktande av samtliga relevanta omständigheter.
- 275 Det skall nämligen i detta sammanhang erinras om den rättspraxis som härrör från tiden före antagandet av riktlinjerna och enligt vilken kommissionen har ett utrymme för skönsmässig bedömning som tillåter den att beakta eller inte beakta vissa omständigheter när den fastställer det bötesbelopp som skall påföras, särskilt med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet (se, för ett liknande resonemang, beslutet i det ovan i punkt 246 omnämnda målet SPO m.fl. mot kommissionen, punkt 54, domen i det ovan i punkt 246 omnämnda målet Ferriere Nord mot kommissionen, punkterna 32 och 33, och domen i det ovan i punkt 246 omnämnda målet Limburgse Vinyl Maatschappij m.fl. mot kommissionen, punkt 465; se även, för ett liknande resonemang, domen i det ovan i punkt 246 omnämnda målet KNP BT mot kommissionen, punkt 68). Eftersom det inte finns några tvingande anvisningar i riktlinjerna vad gäller de förmildrande omständigheter som kan beaktas, anser förstainstansrätten att kommissionen har behållit ett visst utrymme för att skönsmässigt göra en helhetsbedömning av betydelsen av en eventuell minskning av bötesbeloppet på grund av förmildrande omständigheter.

- 276 Under alla omständigheter påpekar förstainstansrätten vad gäller Mannesmanns argument att det avtal om uppdelningen av marknaderna som avses i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet aldrig hade någon verkan att detta, i enlighet med vad som ovan fastslagits, inte var fallet i förevarande mål. Tvärtom har den uppdelning av marknaderna som den ifrågavarande samverkan syftat till tillämpats i praktiken, åtminstone i viss utsträckning, och denna samverkan har nödvändigtvis haft en faktisk inverkan på konkurrensvillkoren på gemenskapsmarknaden (se punkterna 251 och följande punkter). Dessutom skall det i detta hänseende erinras om att det förhållandet att det belopp som bestäms i förhållande till överträdelsens svårighetsgrad fastställts till 50 procent av det minsta belopp som normalt påförs för en "mycket allvarlig" överträdelse, såsom påpekats ovan i punkt 235, på ett korrekt sätt utvisar att inverkan var begränsad, vilket kommissionen även medgivit (se även ovan punkt 241).
- 277 Andra strecksatsen i punkt 3 i riktlinjerna skall således tolkas så, att kommissionen endast är skyldig att godta en förmildrande omständighet i form av att en konkurrensbegränsande samverkan inte har genomförts om det företag som åberopar denna omständighet kan visa att det tydligt och genom långtgående åtgärder visat att det motsätter sig ett genomförande av denna samverkan. Detta motstånd skall vara så långtgående att det stör samverkans funktion i sig och företaget får inte skenbart ha anslutit sig till avtalet på ett sätt som därigenom kan leda andra företag till att genomföra den berörda konkurrensbegränsande samverkan. Den omständigheten att ett företag, beträffande vilket det har fastställts att det deltagit i ett samordnat förfarande tillsammans med sina konkurrenter i syfte att dela upp marknaderna, inte på marknaden har betett sig på det sätt som överenskommit med konkurrenterna utgör inte nödvändigtvis en omständighet som skall anses vara förmildrande vid fastställandet av det bötesbelopp som skall utgå (förstainstansrättens dom av den 14 maj 1998 i mål T-327/94, SCA Holding mot kommissionen, REG 1998, s. II-1373, punkt 142).
- 278 Att ett företag inte har tagit avstånd från resultatet av ett möte som det har deltagit i betyder i princip, såsom förstainstansrätten påpekade i domen i det ovan i punkt 42 omnämnda Cementmålet (punkt 1389), inte "att dess ansvar för att ha deltagit i överenskommelsen bortfaller". Det skulle vara alltför lätt för företagen att minska risken för att behöva betala stora böter om de kunde dra nytta av en olaglig samverkan och därefter åtnjuta en minskning av bötesbeloppet på grund av att de

endast hade spelat en begränsad roll vid genomförandet av överträdelsen trots att deras ställningstagande har lett andra företag till att bete sig på ett sätt som är skadligt för konkurrensen.

279 Även om Mannesmann och/eller vissa andra medlemmar i Europa-Japan-klubben inte fullt ut har respekterat avtalet om uppdelning av marknaderna, följer det av det ovanstående att denna omständighet inte motiverar en tillämpning av andra strecksatsen i punkt 3 i riktlinjerna för att nedsätta böterna på grund av en förmildrande omständighet i förevarande fall.

280 Vad gäller argumentet att Mannesmann omedelbart upphört med överträdelsen anser förstainstansrätten att den omständigheten "att företaget har upphört med överträdelsen vid kommissionens första ingripanden", som anges i punkt 3 i riktlinjerna, logiskt sett endast kan utgöra en förmildrande omständighet om det finns anledning att anta att de berörda företagen har föranletts att upphöra med sitt konkurrensbegränsande beteende till följd av ingripandet i fråga. Det framgår nämligen att ändamålet med denna bestämmelse är att uppmuntra företagen att omedelbart upphöra med sina konkurrensbegränsande beteenden så snart kommissionen har inlett en undersökning i detta hänseende.

281 Av det föregående följer bland annat att en nedsättning av bötesbeloppet inte kan göras i enlighet med kriteriet om upphörande med överträdelsen från och med den första kontrollen i punkt 3 i riktlinjerna för det fall överträdelsen redan har upphört före det datum då kommissionen inledde sina första ingripanden eller för det fall ett orubbligt beslut att upphöra med överträdelsen redan har fattats av dessa företag före detta datum. Även om det visserligen är önskvärt att företagen upphör med sitt rättsstridiga beteende innan kommissionen blir tvungen att ingripa, följer det av lydelsen i riktlinjerna att punkt 3 avser den situation där företagen reagerar på ett positivt sätt på ett sådant ingripande genom att upphöra med sina eventuella konkurrensbegränsande beteenden, varvid syftet är att skapa en stimulansåtgärd för att företagen skall reagera på detta sätt. Kommissionens tillämpning av denna bestämmelse till förmån för ett företag inom ramen för sitt utrymme för skönsmässig bedömning eller förstainstansrättens tillämpning inom ramen för sin

fulla prövningsrätt är särskilt lämplig i en situation där den konkurrensbegränsande karaktären av det ifrågavarande beteendet inte är uppenbar. Däremot är tillämpningen i princip mindre lämplig i en situation då beteendet tydligt är av konkurrensbegränsande karaktär, varvid det förutsätts att detta förhållande är styrkt. Förstainstansrätten konstaterar att det i förevarande fall inte råder någon tvekan om att det avtal om uppdelningen av marknaderna som blivit föremål för sanktionsåtgärder enligt artikel 1 i det ifrågasatta beslutet är av konkurrensbegränsande karaktär.

- 282 Dessutom har tillämpningen av en nedsättning av böterna under de omständigheter som beskrivits i den första meningen i föregående punkt samma uppgift som åtgärden att i samband med beräkningen av böterna i enlighet med riktlinjerna beakta hur länge överträdelserna pågick. Ett beaktande av denna tid har särskilt till syfte att vidta hårdare sanktionsåtgärder mot de företag som bryter mot konkurrensreglerna under längre tid än mot de företag där överträdelserna har pågått en kortare tid. Om bötesbeloppet nedsattes på grund av att ett företag har upphört med sina rättsstridiga beteenden innan kommissionen inledde sina första kontroller skulle det få till följd att de som har gjort sig skyldiga till överträdelser som pågått en kortare tid gynnas två gånger.
- 283 I förevarande fall skall det påpekas att i domen i det ovan i punkt 102 omnämnda målet JFE Engineering mot kommissionen ansåg förstainstansrätten mot bakgrund av de grunder och argument som framförts av sökandena i dessa mål att de, i enlighet med hittillsvarande praxis, inte kunde hållas ansvariga för överträdelserna efter den 1 juli 1994 eftersom det inte fanns något bevis för att det hållits något möte i Europa-Japan-klubben i Japan under hösten 1994. Av denna omständighet följer att överträdelserna förmodligen hade upphört eller åtminstone att den var på väg att upphöra vid det tillfälle då kommissionen inledde kontrollerna den 1 och den 2 december 1994.
- 284 Härav följer att det förhållandet att de rättsstridiga beteendena som utgör den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet inte fortsatte efter det datum då kommissionen inledde de första kontrollerna inte, mot bakgrund av omständigheterna i förevarande fall, motiverar en nedsättning av de böter som påförts Mannesmann.

285 Vad slutligen gäller Mannesmanns argument, enligt vilket dess samarbete borde ha beaktats som en förmildrande omständighet, skall detta argument prövas nedan i punkt 307 och följande punkter i samband med grunden avseende meddelandet om samarbete.

286 Mot bakgrund av vad ovan anförts och med hänsyn till att kommissionen redan har minskat böterna i förevarande fall med beaktande av den ekonomiska krissituation som råder i stålrörssektorn såsom förmildrande omständighet (se skälen 168 och 169 i det ifrågasatta beslutet), skall samtliga anmärkningar som Mannesmann anført avseende det förhållandet att det inte skett en ytterligare nedsättning av böterna på grund av förmildrande omständigheter lämnas utan avseende.

Huruvida Mannesmann har samarbetat

— Parternas argument

287 Mannesmann har gjort gällande att kommissionen inte har iakttagit meddelandet om samarbete. Mannesmann har härvidlag hävdad att kommissionen har åsidosatt likabehandlingsprincipen.

288 För det första anser Mannesmann att det företaget blivit föremål för en diskriminerande behandling i förhållande till Vallourec. I likhet med detta företag hade Mannesmann besvarat kommissionens begäran om upplysningar. Mannesmann har lämnat ett värdefullt tillskott till kommissionens undersökning (skälen 62, 67, 72 och 170 i det ifrågasatta beslutet), bland annat tack vare Bechers förklaringar. Mannesmann har liksom Vallourec inte i sak ifrågasatt de faktiska omständigheter som lagts dem till last (skäl 174 i det ifrågasatta beslutet).

- 289 Mannesmann har erinrat om att Vallourec inte på eget initiativ lämnat några upplysningar till kommissionen utan det var hos detta företag som de första kontrollerna gjordes i september 1996. Kommissionen genomförde kontroller hos Mannesmann i april 1997. Även om det kronologiskt är riktigt att de första upplysningar som kommissionen förfogade över kom från Vallourec, är det inte desto mindre så att detta förhållande beror på den ordning i vilken kommissionen valde att utföra kontroller hos de berörda företagen. Kommissionens skönsmässiga valmöjlighet får inte medföra skadliga följder för de företag som drabbas, såsom Mannesmann i förevarande fall.
- 290 Mannesmann har riktat liknande kritik mot den behandling som Dalmine utsatts för (skäl 172 i det ifrågasatta beslutet). Trots att Mannesmann i motsvarande mån som Dalmine har samarbetat i samband med undersökningen, har kommissionen nedsatt de böter som påförts det sistnämnda företaget med 20 procent. Kommissionen kan inte motivera en sådan skillnad i behandlingen med att Mannesmann väckt talan mot kommissionens beslut i enlighet med artikel 11.5 i förordning nr 17. Dalmine har nämligen väckt en liknande talan som avvisats av förstainstansrätten på grund av att den uppenbart inte kunde upptas till sakprövning. Kommissionen kan under alla omständigheter överhuvudtaget inte ta hänsyn till det berättigade utövandet av den grundläggande rätten att överklaga.
- 291 Kommissionen har preciserat att den genomförde en kontroll i Mannesmanns lokaler den 1 och den 2 december 1994. Mot denna bakgrund saknar de anmärkningar föremål som rör en diskriminerande behandling i förhållande till Vallourec.
- 292 Vallourecs attityd kan inte jämföras med Mannesmanns. Vallourec var det enda företag som lämnade väsentliga upplysningar angående förekomsten av och innehållet i den konkurrensbegränsande samverkan. Dessa upplysningar har förenklat kommissionens uppgift att fastställa överträdelserna. Vallourec har inte i sak ifrågasatt de faktiska omständigheterna. Detta företag erhöll en nedsättning av böterna med 40 procent.

- 293 Mannesmann har däremot inte samarbetat vid undersökningen. Becher lämnade sina förklaringar till svar på frågor som ställts till honom i samband med en undersökning som genomfördes av kommissionen i Mannesmanns lokaler och de tjänade endast till att bekräfta omständigheter som redan konstaterats. Under hela undersökningen har Mannesmann antagit en tvetydig attityd. Trots att företaget inte har bestridit de faktiska omständigheterna, har det inte heller tydligt uttryckt sitt ställningstagande (skäl 174 i det ifrågasatta beslutet). Det har dessutom vägrat att lämna vissa upplysningar som har begärts i enlighet med artikel 11.5 i förordning nr 17. Av dessa skäl har det bara erhållit en nedsättning av böterna med 20 procent på samma grunder som Dalmine.
- 294 Att ett företag spelar en passiv roll motiverar inte en nedsättning av böterna enlighet med meddelandet om samarbete. För att åtnjuta en nedsättning av bötesbeloppet krävs nämligen enligt detta meddelande att ett företag, sedan det erhållit meddelandet om anmärkningar, har underrättat kommissionen om att det inte avser att bestrida de faktiska omständigheterna i sak (se punkt D 2 i meddelandet om samarbete och domen i det ovan i punkt 208 omnämnda målet *Mayr Melnhof* mot kommissionen, punkt 309).

— Förstainstansrättens bedömning

- 295 Vid bedömningen av i vilken utsträckning företagen har samarbetat får kommissionen enligt fast rättspraxis inte bortse från principen om likabehandling, som utgör en allmän gemenskapsrättslig princip och som enligt fast rättspraxis åsidosätts i de fall då lika situationer behandlas olika eller då olika situationer behandlas lika, såvida det inte finns sakliga skäl för en sådan behandling (domen i det ovan i punkt 210 omnämnda målet *Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni* mot kommissionen, punkt 237 och där angiven rättspraxis).

- 296 Det skall även erinras om att det endast är befogat att nedsätta böterna om företaget har agerat på ett sådant sätt att det har underlättat kommissionens uppgift, som består i att fastställa och vidta åtgärder mot överträdelser av gemenskapens konkurrensregler (domen i det ovan i punkt 208 omnämnda målet Mayr-Melnhof mot kommissionen, punkt 309 och där angiven praxis).
- 297 Förstainstansrätten påpekar att i förevarande fall utgör Verlucas uttalanden, som lämnats av honom i egenskap av företrädare för Vallourec till svar på kommissionens frågor till detta företag, nyckelbevisning i det aktuella ärendet i detta mål.
- 298 Om företagen lämnar liknande information till kommissionen angående de omständigheter som har lagts dem till last under samma skede i det administrativa förfarandet och under liknande omständigheter, måste företagen anses ha samarbetat i jämförbar mån (se, analogt, domen i det ovan i punkt 210 omnämnda målet Krupp Thyssen Stainless och Acciai speciali Terni mot kommissionen, punkterna 243 och 245).
- 299 Även om det svar som lämnats av Mannesmann, och i synnerhet Bechers förklaringar som nämnts i skäl 63 i det ifrågasatta beslutet, var till viss nytta för kommissionen, utgjorde det endast en bekräftelse av vissa uppgifter som redan lämnats av Vallourec genom Verlucas uttalanden, men som var mindre exakta och otydligare än de sistnämnda. Verluca uppgav bland annat att varje medlem i Europa-Japan-klubben var skyldig att respektera var och en av de andra klubbmedlemmarnas nationella marknader, och han preciserade därvid att offshoremaknaden i Förenade kungariket hade en särskild ställning eftersom den var "halvskyddad". Han angav även hur länge avtalet om uppdelning av marknaderna varit gällande och hur det fungerade.

- 300 Det kan konstateras att Verluca såvitt avser hur Europa-Japan-klubben och grundreglerna fungerade inte nöjt sig med att svara på de frågor som ställts av kommissionen vid den första kontrollen hos Vallourec i september 1996. Det framgår nämligen av Verlucas uttalanden, vid en helhetsbedömning, att det förelåg en verklig vilja till faktiskt samarbete i samband med den undersökning som kommissionen genomförde. Becher har däremot vad gäller grundreglerna endast gjort gällande att de japanska tillverkarna utestängts från de europeiska marknaderna och att de europeiska tillverkarna utestängts från den japanska marknaden, utan att lämna några fler detaljer i detta avseende.
- 301 Förstainstansrätten anser att nyttan av den förklaring som lämnats av Becher endast ligger i att den i viss mån stöder Verlucas uttalanden, som kommissionen redan förfogade över. Denna förklaring underlättade därför inte kommissionens uppgift på något väsentligt sätt och var därigenom inte tillräcklig för att motivera en nedsättning av bötesbeloppet på grund av samarbete.
- 302 Det kan således konstateras att de uppgifter som Mannesmann lämnat till kommissionen innan meddelandet om anmärkningar skickades inte är jämförbara med de uppgifter som lämnats av Vallourec. Under alla omständigheter är dessa uppgifter inte tillräckliga för att motivera en nedsättning av det påförda bötesbeloppet i enlighet med meddelandet om samarbete.
- 303 Vad gäller jämförelsen med Dalmine's samarbete, som åberopats av Mannesmann, påpekar förstainstansrätten att ett företag endast kan komma i fråga för en nedsättning av bötesbeloppet i enlighet med punkt D 2 i meddelandet om samarbete till följd av att det inte har bestridit de faktiska omständigheterna, om det, sedan det tagit del av meddelandet om anmärkningar, uttryckligen har informerat kommissionen om att det inte avser att bestrida de faktiska omständigheterna (domen i det ovan i punkt 208 omnämnda målet Mayr-Melnhof mot kommissionen, punkt 309). I avsaknad av en sådan uttrycklig förklaring kan enbart det förhållandet att ett företag förhållit sig passivt inte anses ha underlättat kommissionens uppgifter eftersom det ankommer på densamma att fastställa samtliga faktiska omständigheter i sitt slutliga beslut utan att för detta ändamål ha möjlighet att åberopa en förklaring från detta företag.

- 304 Det skall i detta hänseende påpekats att Dalmine erhöll en nedsättning med 20 procent just på grund av att det hade informerat kommissionen om att det inte bestred de faktiska omständigheterna på vilka kommissionen hade grundat sina påståenden (skälen 172 och 173 i det ifrågasatta beslutet). Den omständigheten, som framhållits i skäl 5 i det ifrågasatta beslutet, att Dalmine hade vägrat att besvara vissa frågor från kommissionen innan meddelandet om anmärkningar skickades saknar relevans i förevarande sammanhang, eftersom det framgår av punkt D i meddelandet om samarbete att den omständigheten att ett företag avger en förklaring om att det inte bestrider de faktiska omständigheterna efter det att meddelandet om anmärkningar har skickats, på självständiga grunder motiverar en nedsättning av bötesbeloppet utan att kommissionen behöver beakta vad företaget gjorde innan nämnda meddelande skickades.
- 305 I skäl 174 i det ifrågasatta beslutet har kommissionen däremot påpekat att Mannesmann inte på tydligt sätt har framfört sin ståndpunkt i detta avseende. Även om Mannesmann har framhållit att detta företag inte har ifrågasatt de faktiska omständigheter som anfördes i meddelandet om anmärkningar, har det inte heller påstått att det uttryckligen informerade kommissionen om att det inte bestred omständigheterna i sak.
- 306 Mot denna bakgrund kan det konstateras att Mannesmanns argument inte motiverar en tillämpning av andra strecksatsen i punkt D 2 i meddelandet om samarbete i syfte att nedsätta det bötesbelopp som påförts detta företag.
- 307 Vad gäller Mannesmanns argument att dess samarbete inte desto mindre motiverar en nedsättning av bötesbeloppet enligt punkt 3 i riktlinjerna på grund av förmildrande omständigheter, skall det erinras om att kommissionen, såsom det ovan har fastslagits, har ett utrymme för skönsmässig bedömning såvitt avser tillämpningen av förmildrande omständigheter. I punkt 3 sjätte strecksatsen i riktlinjerna för beräkning av böter anges såsom exempel på en förmildrande omständighet "att företaget har samarbetat effektivt i förfarandet utanför tillämpningsområdet för kommissionens meddelande [om samarbete]". I sjätte strecksatsen måste det således, åtminstone såvitt avser horisontal samverkan som är den samverkan som nämnda meddelande omfattar, vara fråga om ett samarbete som är otillräckligt för att motivera en nedsättning i enlighet med meddelandet om samarbete.

308 Det skall emellertid även erinras om att ett företags beteende måste underlätta kommissionens uppgift att fastställa och vidta åtgärder mot överträdelser av gemenskapens konkurrensregler för att det skall vara motiverat att nedsätta bötesbeloppet på grund av samarbete (se ovan punkt 296 och där angiven rättspraxis). Mot denna bakgrund anser förstainstansrätten att det fall som avses i punkt 3 i sjätte strecksatsen i riktlinjerna för beräkning av böter utgör en särskild situation som rör sådan horisontal samverkan som omfattas av dessa riktlinjer, eftersom det skall vara fråga om ett "effektivt" samarbete som har underlättat kommissionens uppgift, men som inte omfattas av meddelandet om samarbete.

309 I förevarande fall har Mannesmann inte visat att dess samarbete verkligen underlättat kommissionens uppgift att fastställa och vidta åtgärder mot överträdelser (se ovan punkterna 297–306). Det saknas således skäl att anse att kommissionen har överskridit sitt utrymme för skönsmässig bedömning genom att inte bevilja en nedsättning av det bötesbelopp som påförts Mannesmann med motiveringen att det sistnämnda företaget borde ha samarbetat på ett effektivt sätt under undersökningen i den mening som avses i punkt 3 sjätte strecksatsen i riktlinjerna.

310 Kommissionen har under alla omständigheter framhållit att Mannesmann, som långt ifrån samarbetade i samband med undersökningen, till och med vägrade att överlämna vissa uppgifter och detta trots att det var skyldigt att göra så enligt beslutet av den 15 maj 1998, som antagits med stöd av artikel 11.5 i förordning nr 17. Även om Mannesmann har väckt talan vid förstainstansrätten om ogiltigförklaring av detta beslut, vilket registrerats som mål T-112/98, har företaget inte framfört något yrkande om ett interimistiskt avgörande inom ramen för detta förfarande, vilket det hade kunnat göra i enlighet med artiklarna 242 EG och 243 EG. Att Mannesmann ifrågasatte rättsenligheten av beslutet av den 15 maj 1998 var givetvis fullständigt legitimt och kan inte anses utgöra grund för bristande samarbete. Förstainstansrätten konstaterar emellertid att Mannesmann inte hade rätt att vidhålla sin vägran att lämna ut uppgifterna i fråga, eftersom det saknades ett beslut om interimistiska åtgärder i form av uppskov med verkställigheten av beslutet av den 15 maj 1998. Genom att agera som om Mannesmann hade beviljats interimistiska åtgärder, trots att något sådant yrkande inte ens hade framförts, har Mannesmann inte uppfyllt sina skyldigheter enligt gemenskapsrätten.

- 311 Det skall dessutom påpekas att även om Mannesmann uppnådde att delar av detta beslut ogiltigförklarades genom att förstainstansrätten i sin dom i det ovan i punkt 8 omnämnda målet Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen ogiltigförklarade vissa av de frågor som var föremål för beslutet av den 15 maj 1998, framgår det av denna dom att det var en berättigad begäran från kommissionen som låg till grund för den största delen av de uppgifter som Mannesmann hade vägrat att överlämna. Mannesmann har överklagat denna dom från förstainstansrätten till domstolen. Överklagandet har registrerats som mål C-190/01. Detta mål avskrevs emellertid av domstolen genom ett beslut av den 4 oktober 2001 i målet Mannesmannröhren-Werke AG mot kommissionen, ej publicerat i rättsfallssamlingen. I detta hänseende framgår det av en hänvisning i detta beslut till artikel 69.5 i domstolens rättegångsregler, jämförd med artikel 122 tredje stycket i nämnda regler, att domstolen, trots att sökanden angivit ett avtal mellan parterna i dennes ursprungliga yrkande om avskrivning, ansåg att sökanden helt enkelt återkallat sitt överklagande och av denna anledning borde bära de rättegångskostnader som härrör från detta.
- 312 Det följer därmed av nämnda beslut att domen i det ovan i punkt 8 omnämnda målet Mannesmannröhren-Werke mot kommissionen har vunnit laga kraft. Förstainstansrätten anser således att på grund av Mannesmanns rättsstridiga handlande, erhöll kommissionen aldrig ett antal viktiga uppgifter som den i vederbörlig ordning hade begärt under det administrativa förfarandet. Under dessa omständigheter anser förstainstansrätten att Mannesmanns attityd under det administrativa förfarandet, vid en helhetsbedömning i förevarande fall, inte utgör ett beteende som kan anses vara effektivt samarbete.
- 313 Av det föregående framgår att Mannesmanns anmärkningar om dess påstådda samarbete under det administrativa förfarandet inte kan godtas.

Beräkning av bötesbeloppet

- 314 Det framgår av det föregående att de böter som påförts Mannesmann skall sättas ned för att beakta att förstainstansrätten fastställt att överträdelsen pågått under fyra år i stället för fem år.
- 315 Eftersom den metod för beräkning av böter som anges i riktlinjerna för beräkning av böter med rätta tillämpats av kommissionen i förevarande fall, skall förstainstansrätten, med utövande av sin fulla prövningsrätt, tillämpa denna metod med avseende på slutsatsen i föregående punkt.
- 316 Grundbeloppet har fastställts till 10 miljoner euro, ökat med 10 procent för varje år som överträdelsen pågått, det vill säga med totalt 40 procent, vilket resulterar i ett belopp av 14 miljoner euro. Detta belopp skall därefter minskas med 10 procent med hänsyn till förmildrande omständigheter i enlighet med skälen 168 och 169 i det ifrågasatta beslutet, vilket medför att det slutgiltiga beloppet för Mannesmann uppgår till 12,6 miljoner euro i stället för 13,5 miljoner euro.

Rättegångskostnader

- 317 Enligt artikel 87.3 i rättegångsreglerna kan förstainstansrätten fördela rättegångskostnaderna eller besluta att vardera parten skall bära sin kostnad, om parterna ömsom tappar på en eller flera punkter. Eftersom talan delvis har bifallits finner förstainstansrätten att sökanden och kommissionen vardera skall bära sin rättegångskostnad.

På dessa grunder beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (andra avdelningen)

följande dom:

- 1) **Artikel 1.2 i kommissionens beslut 2003/382/EG av den 8 december 1999 om ett förfarande enligt artikel 81 EG (ärende IV/E-1/35.860-B — Sömlösa stålrör) ogiltigförklaras i den del det där slås fast att sökanden före den 1 januari 1991 gjort sig skyldig till den överträdelse som anges i denna artikel.**
- 2) **Det bötesbelopp som påförs sökanden enligt artikel 4 i beslut 2003/382 fastställs till 12,6 miljoner euro.**
- 3) **Talan ogillas i övrigt.**
- 4) **Sökanden och kommissionen skall bära sina rättegångskostnader.**

Forwood

Pirrung

Meij

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 8 juli 2004.

H. Jung

N.J. Forwood

Justitiesekreterare

Ordförande

Innehållsförteckning

Bakgrund och förfarande	II - 2234
Förfarandet vid förstainstansrätten	II - 2235
Parternas yrkanden	II - 2235
Yrkandet om ogiltigförklaring av det ifrågasatta beslutet	II - 2236
Grunderna som rör fel i förfarandet	II - 2236
Grunden som avser att rätten till försvar har åsidosatts genom att kommissionen inte beviljat sökanden tillgång till vissa handlingar i ärendet ...	II - 2236
— Parternas argument	II - 2236
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2239
Huruvida det givits en otillräcklig frist för att besvara meddelandet om anmärkningar	II - 2243
— Parternas argument	II - 2243
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2244
Användandet av handlingen med fördelningstal som skriftlig bevisning	II - 2248
— Parternas argument	II - 2248
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2250
Huruvida rätten till försvar har åsidosatts på grund av att det råder en motsättning mellan meddelandet om anmärkningar och det ifrågasatta beslutet vad gäller den överträdelse som faststälts i artikel 2 i nämnda beslut	II - 2255
— Parternas argument	II - 2255
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2255
Huruvida det har skett en sådan överträdelse av artikel 81.1 EG som faststälts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet	II - 2257
Huruvida det föreligger en motsägelse mellan artikel 1 och artikel 2 i det ifrågasatta beslutet	II - 2257
— Parternas argument	II - 2257
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2259

MANNESMANNRÖHREN-WERKE MOT KOMMISSIONEN

Huruvida kommissionens resonemang angående den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet har brister	II - 2261
— Parternas argument	II - 2261
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2264
Huruvida det föreligger en sådan överträdelse av artikel 81.1 EG som fastställts i artikel 2 i det ifrågasatta beslutet	II - 2266
Parternas argument	II - 2266
Förstainstansrättens bedömning	II - 2272
Begäran om nedsättning av bötesbeloppet	II - 2287
Tillämpliga regler för beräkning av bötesbeloppet	II - 2287
Parternas argument	II - 2287
Förstainstansrättens bedömning	II - 2289
Fastställandet av det bötesbelopp som påförts sökanden	II - 2292
Svårighetsgraden av den överträdelse som fastställts i artikel 1 i det ifrågasatta beslutet	II - 2292
— Parternas argument	II - 2292
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2294
Överträdelsens varaktighet	II - 2302
— Parternas argument	II - 2302
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2303
Förmildrande omständigheter	II - 2307
— Parternas argument	II - 2307
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2308
Huruvida Mannesmann har samarbetat	II - 2312
— Parternas argument	II - 2312
— Förstainstansrättens bedömning	II - 2314
Beräkning av bötesbeloppet	II - 2320
Rättegångskostnader	II - 2320